

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის სამომხმარებლო ბაზრის კვლევა

კვლევა განხორციელდა პროექტ „ხანდაზმულთა რესურს ცენტრი“-ს ფარგლებში

დამკვეთი ორგანიზაცია: ასოციაცია „ღირსეული სიბერე“
შემსრულებელი ორგანიზაცია: ახალგაზრდა მეცნიერთა
კავშირი „ინტელექტი“

აჭარა - 2014 წელი

კვლევის მიზანი: ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ბაზარზე არსებული თავისუფალი ნიშების გამოვლენა და შეღწევის სტრატეგიების შემუშავება.

კვლევის მეთოდოლოგია:

კვლევის ჩატარებისათვის შემუშავებულ იქნა, როგორც ღია, ასევე დახურული კითხვებისაგან შემდგარი ანკეტა, რომელიც ორიენტირებული იყო, როგორც რაოდენობრივ, ასევე თვისობრივი კვლევის ტიპზე.

კვლევა განხორციელდა პირისპირი ინტერვიუს მეთოდით, რომელიც რესპოდენტისა და ინტერვიუერის უშუალო კონტაქტს გულისხმობს. კვლევის პროცესი ჩაღრმავებული ინტერვიუს გამოყენებით საკვლევი საკითხის შესახებ დეტალური და ამომწურავი ინფორმაციის მიღების საშუალებას იძლეოდა, რომლის აღწერაც ხორციელდებოდა, როგორც ძირითად ანკეტაში, ასევე ინტერვიუერის დამატებითი შენიშვნების ბლანკში.

ჩაღრმავებული ინტერვიუს მეთოდი შედარებით მეტ დროს მოითხოვდა და ერთ რესპოდენტთან ინტერვიუს ხანგრძლივობა 30-დან 40 წთ-მდე გრძელდებოდა.

კვლევის ამოცანების თავისებურებებიდან გამომდინარე ინტერვიუერები პირისპირ გამოკითხვებს სხვადასხვა ადგილებზე ახორციელებდნენ, მათ შორის:

- რესპოდენტთა სახლში;
- ოფისებში / სამსახურებში;
- სავაჭრო ობიექტებში.

კვლევის გეოგრაფიული არეალი - ქობულეთის მუნიციპალიტეტი;

კვლევაში მონაწილე რესპოდენტთა რაოდენობა - 170 ადამიანი;

კვლევის ჩატარების პერიოდი - 10 – 20 იანვარი.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტი წარმოადგენს თვითმმართველ ერთეულს, მისი ადმინისტრაციული ცენტრია ქალაქი ქობულეთი.

მუნიციპალიტეტის თვითმმართველობის ორგანოებს წარმოადგენენ მუნიციპალიტეტის საკრებულო და გამგეობა.

საკრებულოში, საკითხების წინასწარი მომზადების, გადაწყვეტილებათა შესრულებისათვის ხელის შეწყობის, ადგილობრივი თვითმმართველობის აღმასრულებელი ორგანოს და მისი სტრუქტურული ერთეულების კონტროლის მიზნით შექმნილია ხუთი მუდმივმოქმედი კომისია:

1. აგრარულ საკითხთა კომისია;
2. განათლების, მეცნიერების, სპორტისა და ტურიზმის საკითხთა კომისია;
3. იურიდიულ და საპროცედურო საკითხთა კომისია;
4. საფინანსო-საბიუჯეტო და ეკონომიკურ საკითხთა კომისია;
5. ჯანმრთელობისა და სოციალურ საკითხთა კომისია.

მუნიციპალიტეტის გამგეობა წარმოადგენს აღმასრულებელ ორგანოს, რომელიც ახორციელებს საქმიანობას თავისი სამსახურების საშუალებით. ქობულეთის მუნიციპალიტეტის გამგეობაში ფუნქციონირებს 11 სამსახური:

- არქიტექტურისა და სივრცითი მოწყობის სამსახური;
- აუდიტის სამსახური;
- ეკონომიკის, ინფრასტრუქტურისა და საინვესტიციო განვითარების სამსახური;
- ზედამხედველობის სამსახური;
- იურიდიული სამსახური;
- კულტურის, განათლების, სპორტის, ტურიზმისა და ძეგლთა დაცვის სამსახური;
- სამხედრო აღრიცხვის, გაწვევისა და მობილიზაციის სამსახური;
- საფინანსო სამსახური;
- ქონების მართვისა და აგრარულ საკითხთა სამსახური;
- ხანძარსაწინააღმდეგო სამსახური;
- ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამსახური.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტი შედგება 20 ტერიტორიული ორგანოსაგან:

- ქალაქი ქობულეთი;
- დაბა ოჩხამური;
- დაბა ჩაქვი;
- სოფელი ალამბარი;
- სოფელი აჭყვისთავი;
- ბობოყვათის თემი;

- გვარას თემი;
- სოფელი დაგვა;
- სოფელი ზენითი;
- კვირიკეს თემი;
- ლელვას თემი;
- მუხაესტატეს თემი;
- საჩინოს თემი;
- ქაქუთის თემი;
- სოფელ ქობულეთის თემი;
- სოფელი ჩაისუბანი;
- ციხისძირის თემი;
- ხალას თემი;
- ხუცუბნის თემი;
- ჭახათის თემი.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის გეოგრაფიული დახასიათება

მდებარეობა: ქობულეთის მუნიციპალიტეტი წარმოადგენს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის თვითმმართველ ერთეულს, რომელსაც ჩრდილოეთით ესაზღვრება ოზურგეთის, სამხრეთით – ხელვაჩაურისა და ქედის, აღმოსავლეთით – შუახევის მუნიციპალიტეტები, დასავლეთით – შავი ზღვა (17 კმ-იანი სანაპირო ზოლით). მოსახლეობის საშუალო სიმჭიდროვე 1კმ²-ზე 126,5 კაცია.

ჰავა: მუნიციპალიტეტის ვაკე-დაბლობსა და გორაკ-ბორცვებზე ზღვის ნოტიო სუბტროპიკული ჰავაა. მთებში სიმაღლის მატების შესაბამისად ჰავა ჯერ ზომიერად ნოტიო ხდება, შემდეგ – გრილი. საშუალო წლიური ტემპერატურა იცვლება 13,5°C-დან (ზღვისპირა ზოლში) -3°C-მდე (მთა ხინო). აბსოლიტური მინიმალური ტემპერატურა -17°C, ხოლო აბსოლიტური მაქსიმალური ტემპერატურა 42°C. ნალექის საშუალო რაოდენობა წელიწადში 2500–3000მმ-ს შეადგენს. უხვნალექიანობით გამოირჩევა შემოდგომა და ზამთარი. ვაკე-დაბლობ და გორაკ-ბორცვიან ნაწილებში იშვიათად იქმნება თოვლის მდგარი საფარი. მთებში თოვლის საბურველის სიგრძე ზოგჯერ 5–6 მეტრსაც აღწევს და 6–7 თვის განმავლობაში ჩერდება. მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ხშირია ნისლი.

შიგა წყლები: ქობულეთის მუნიციპალიტეტი მდიდარია მდინარეებითა და წყაროებით. მუნიციპალიტეტის მთავარი მდინარეებია: ჩოლოქი, კინტრიში და ჩაქვისწყალი, რომელთაც გააჩნიათ მრავალი შენაკადი. ზემო და შუა დინებაში მთის ტიპის მდინარეებია. მდინარეებს ახასიათებს ღრმა და ვიწრო, ზოგან კანიონისებრი ხეობები. მდინარეები შერეული საზრდოობისაა და ძირითადად წვიმის, თოვლისა და მიწისქვეშა წყლებით საზრდოობენ. გაზაფხულზე და შემოდგომაზე ადგილი აქვს წყალდიდობას, წყალმოვარდნა მოსალოდნელია წლის ნებისმიერ სეზონში. ზღვისპირა დიუნების აღმოსავლეთით გადაჭიმულია ჭაობების ზოლი.

ნიადაგები: ზღვისპირა ვაკე-დაბლობზე ძირითადად გავრცელებულია ალვიური, ეწერი და ჭაობის ტორფიანი ნიადაგები, გორაკ-ბორცვებზე კი წითელმიწები ჭარბობს, ზოგან ჩამოყალიბებულია ყვითელმიწები. ქობულეთ-ჩაქვის ქედის ქვემო ნაწილში გავრცელებულია ტყის ყომრალი ნიადაგები, ზემო ნაწილში – გაეწრებული ტყის ყომრალი ნიადაგი, მაღალმთიან ზონაში – კორდიანი (ალაგ-ალაგ კორდიან-ტორფიანი) მთის მდელოს ნიადაგები. ხევ-ხეობების ციცაბო უბნებზე კი საკმაოდ სუსტად განვითარებული ნიადაგებია.

ფლორა და ფაუნა: ქობულეთის მუნიციპალიტეტში 1600-მდე სახეობის მცენარეა, მ.შ. 20%-ი რელიქტური და ენდემურია. ხელოვნურადაა გაშენებული ფიჭვი. ისპანის ჭაობი კი ტორფის შემქმნელი ხავსებით, ისლით, ჭილით, ლერწმითა და სხვა მცენარეებით არის დაფარული. გორაკ-ბორცვებსა და მთისწინებზე გაბატონებულია მარადმწვანე ქვეტყიანი კოლხური ტყეები, სადაც ჭარბობს მუხა, ცაცხვი, ივანი, ქვეტყეში – შქერი, წყავი, ბზა, მოცვი, იელი, თხილი, ლიანებიდან – სურო, სვია, კატაბალახა, გარეული ვაზი და სხვ. ტყეებში დიდი რაოდენობით იზრდება გარეული ხეხილი – მაჟალო, პანტა, ლელვი, ზღმარტლი.

600-700მ-დან 1500-1600მ-მდე შერეული ფართოფოთლოვანი ტყის ზონაა, სადაც ძირითადად წიფელნარი ტყეები გვხვდება. აქ იზრდება აგრეთვე რცხილა, წაბლი, ცაცხვი, ბოყვი და ნეკერჩხალი. 1600-1700მ-დან ტყეში წიფელთან ერთად გვხვდება ნაძვი, სოჭი და იშვიათად ფიჭვიც. ტყის ზემო საზღვართან ტანბრეცილა წიფლის, არყისა და ციცრელისაგან შექმნილი სუბალპური ტყეებია. ტყეებს გააჩნიათ ნიადაგდაცვითი, წყალშენახვითი და საკურორტო მნიშვნელობა.

1900-2000მ ზემოთ სუბალპური მდელოებია, სადაც გავრცელებულია: ბასრისპირა, ნემსიწვერა, გერანიუმი, შვრიელა, წივანა, დიყი, დეზურა, შროშანა და სხვ. ბუჩქოვნებიდან მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე გავრცელებულია: დეკა, ისელი, მაჯალვერი. აღსანიშნავია, რომ მდელოებს მუნიციპალიტეტში იყენებენ საზაფხულო სამოვრებად.

მუნიციპალიტეტისათვის დამახასიათებელია ბარისა და მთის ტყეების აგრეთვე მაღალმთის სუბალპური მდელოების ცხოველები. დღესდღეობით მათი რაოდენობა ადამიანის ზეგავლენით მკვეთრადაა შემცირებული. მაღალმთიან მდელოებზე ბინადრობს კურდღელი, შურთხი, მთის ტოროლა და სხვ. ტყის ზონაში გავრცელებულია ჭანური დათვი, მგელი, მელა, კვერნა, ტყის კატა, შველი და გარეული ღორი; ფრინველებიდან – ქორი, ძერა, ჯაფარა და შაშვი.

ბარში მცირე რაოდენობით არიან: ტურა, მაჩვი, ზღარბი. მდინარეებში ბევრია: წვერა, ღორჯო, კეფალი, კალმახი. ჭაობიანი უბნებისათვის დამახასიათებელია ჭაობის კუ, ბაყაყი, ტრიტონი, ტბორებში – ლიმეა.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტში არის სამი დაცული ტერიტორია: მტირალას ეროვნული ტყე-პარკი, კინტრიშისა და ქობულეთის დაცული ტერიტორიები.

მუნიციპალიტეტში თავისი ბიომრავალფეროვნებით გამორჩეულია კინტრიშის სახელმწიფო ნაკრძალი, თიკერის აღკვეთილი თავისი ფლორითა და ფაუნით, ასევე იშვიათი მცენარეებითაა სავსე ისპანის ჭაობი.

ეკონომიკის დარგობრივი დინამიკა და ეკონომიკური ზრდა

ქობულეთის მუნიციპალიტეტი აჭარის რეგიონის ერთ-ერთი გამორჩეული მუნიციპალიტეტია თავისი განვითარების მრავალმხრივი პოტენციური შესაძლებლობებით. მრეწველობის სფერო დღეისათვის მუნიციპალიტეტის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პროცესში წამყვან როლს ვერ იჭერს. განსაკუთრებით მტკივნეულად აისახება გადამამუშავებელი მრეწველობის განუვითარებლობა, ტრადიციული სტრატეგიული მეციტრუსეობისა და მეჩაიეობის დარგების მდგომარეობაში.

მეციტრუსეობის პროდუქციის ნედლეულის, როგორც ხარისხიანი ნაყოფის სასაქონლო სახით დამუშავების ისე არასტანდარტული ნაწილის გადამამუშავების გზით გამოყენების მოცულობითი მაჩვენებლები მკვეთრად შემცირებულია და ეს ტენდენცია უახლოეს მომავალში სავარაუდოდ არ შეიცვლება. ქობულეთის მუნიციპალიტეტში სეზონურად მოქმედებს ციტრუსოვანთა ნაყოფის დამფასოებელი საამქროები. ჩაქვში - 3, ბობოყვათში - 1, ხუცუბანში -1, ლედვაში - 1, ქაქუთში -1. ეს საამქროები მცირე წარმადობისა და ტექნიკური აღჭურვილობის დაბალი დონით გამოირჩევიან. არ მოქმედებს არცერთი საწარმო, რომელიც აწარმოებს ნაყოფის თანამედროვე ტექნოლოგიებით დამუშავებას (პარაფინირება, შეფუთვა და ა.შ.), რაც იწვევს ციტრუსოვანთა ნაყოფის ხარისხის შენარჩუნების ვადების შემცირებას. არ არის სამაცივრო და სასაწყობო მეურნეობები. ახლადშექმნილი ციტრუსების გადამამუშავებელი ქარხანა, ტექნიკური და ტექნოლოგიური აღჭურვილობის თვალსაზრისით პასუხობს თანამედროვე სტანდარტებს, მაგრამ ხსენებული ქარხანა სრულად არ არის საკმარისი ციტრუსის მთლიანად გადამამუშავებისათვის. გარდა ამისა ის მუშაობს არასრული დატვირთვით, რაც არასტანდარტული ნაყოფის უმეტესი ნაწილის გამოუყენებლობას იწვევს.

მუნიციპალიტეტში შეიმჩნევა გარკვეული პოზიტიური შედეგები ჩაის გადამამუშავებელი მრეწველობის მიმართულებით, მაგრამ არსებული პოტენციალი მინიმუმამდეც კი არ პასუხობს შესაძლო რესურსების გამოყენების პირობებს. ამჟამად ფუნქციონირებს სხვადასხვა სიმძლავრის ჩაის ნედლეულის გადამამუშავებელი საწარმოები, სოფელ კვირიკეში, დაბა ჩაქვში, ქობულეთში. იწარმოება ძირითადად შავი და მწვანე ჩაი, აგურა ჩაი და ა.შ. გარდა ბაზრების მოძიებისა და უცხოურ მომწოდებლებთან კონკურენციისა, ერთ-ერთი მთავარი პრობლემაა ჩაის ფოთლის დამზადების სირთულე. ჩაის მეწარმე ფირმებს უმეტესად არ აქვთ საკუთარი ჩაის პლანტაციები და შემთხვევით მომწოდებლებზე არიან ორიენტირებულნი. ჩაის წარმოებაში ინვესტიციები ხორციელდება როგორც ადგილობრივი ისე უცხოური რესურსების გამოყენებით, მაგრამ არასაკმარისი ოდენობით.

მუნიციპალიტეტში გააქტიურებული მშენებლობების ფონზე ვითარდება ინერტული მასალების წარმოების, სამშენებლო ბლოკების დამზადების მოცულობა მუნიციპალიტეტში მშენებლობის მასშტაბებისა და ინტენსიურობიდან გამომდინარე. მრეწველობის ეს დარგი უახლეს მომავალში და გრძელვადიან პერიოდშიც პერსპექტივას შეინარჩუნებს, იწარმოება ხრეში, სილა, სამშენებლო ქვები, მოსაპირკეთებელი ფილები და ა.შ. ძირითადად ესენი მცირე სიმძლავრის საწარმოებია და ღებულობენ რესურსებს მდინარეთა კალაპოტებიდან ასევე სპეციალური ქვის კარიერებიდან და იყენებენ სამტვრევ დანადგარებს. სამშენებლო მასალების განვითარების სფეროში ჯერჯერობით ძალიან დიდია სხვაობა მოთხოვნასა და მიწოდებას შორის. ამჟამად მოქმედი საწარმოები (კვირიკეში, დაგვაში, ჩაქვში) აკმაყოფილებენ მხოლოდ მცირე სამშენებლო ობიექტების მოთხოვნას. რაც შეეხება მსხვილ სამშენებლო ობიექტებს მშენებარე ფირმები ძირითადად ეწევიან საჭირო მასალების იმპორტს მუნიციპალიტეტის გარედან. ინერტული და სამშენებლო მასალების წარმოებაში არსებული რესურსები საკმარისად არაა ათვისებული. გარდა ამისა ყურადღებას მოითხოვს მდინარეთა კალაპოტებიდან და სხვა კარიერებიდან ნიადაგის ქანების მდგრადობის შენარჩუნებისა და ეკოლოგიური ბალანსის დაცვის საკითხები.

მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ტურისტული ინდუსტრიის აქტიური განვითარების, ყოველწლიურად ტურისტული ნაკადების დინამიური ზრდის პირობებში სულ უფრო იზრდება მოთხოვნა უაღკოპოლო სასმელებზე. ამ მხრივ რამდენიმე ლიმონათის მწარმოებელი საამქრო დაიხურა. ხოლო ციტრუსოვანთა ნაყოფისგან და ხილისგან სხვადასხვა წვენების და გამაგრილებელი სასმელების წარმოება არ ვითარდება. ადგილობრივ ბაზარს მთლიანად იპყრობს შემოტანილი საქონელი.

მუნიციპალიტეტში არსებობს სასარგებლო წიაღისეულის მარაგები, რომლის ათვისებაც ხელს შეუწყობს სამრეწველო ინფრასტრუქტურის განვითარებას. ჯერჯერობით ეს რესურსები ათვისებული არ არის.

მუნიციპალიტეტში საკმაოდ კარგადაა განვითარებული პურის საცხობების ქსელი, რომლებიც მთლიანად აკმაყოფილებენ მოსახლეობის მოთხოვნილებას.

მუნიციპალიტეტის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პროცესში მშენებლობის სფეროს მნიშვნელოვანი როლი აკისრია. როგორც რეგიონში ისე ქობულეთშიც შრომისუნარიანი მოსახლეობის

დიდი ნაწილი სწორედ დასაქმებულია მშენებლობაში. მნიშვნელოვანია მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ინერტული მასალების ბაზაზე სამშენებლო მასალების წარმოება. ამ შემთხვევაშიც იზრდება მოსახლეობისათვის სამუშაო ადგილების რაოდენობა. იმავდროულად მშენებლობის სფეროში მნიშვნელოვნად უნდა იქნას მიჩნეული ისეთი პრობლემების გადაჭრა როგორცაა მშენებლობაში ადგილობრივი მოსახლეობის დასაქმების გაფართოება, მომზადება-გადამზადების ორგანიზაცია, სამშენებლო მასალების წარმოებაში ინერტული მასალების გამოყენების ზრდა და შემოტანილი სამშენებლო მასალების ადგილობრივი პროდუქციით ჩანაცვლება. ტერიტორიის სივრცობრივი განვითარების პროცესის მართვის ხარისხის ამაღლება და სხვა დანიშნულების სამშენებლო ობიექტების რაციონალური გადაადგილება.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტი რეგიონში ტურისტული ინდუსტრიის განვითარების ერთ-ერთი ყველაზე აქტიური პოზიციით ხასიათდება. ტურისტული ნაკადების ყოველწლიურად დინამიურად მზარდი ნაკადების პირობებში მშენებლობის სფერო ერთ-ერთი მთავარი დარგია სასურველი და ადეკვატური ინფრასტრუქტურის შესაქმნელად. სასტუმროები, კაფე-ბარები, რესტორნები, განთავსებისა და კვების სხვა კატეგორიის ობიექტები, გზები, ტურისტული ზონები, ვაჭრობისა და საყოფაცხოვრებო მომსახურების ობიექტები და სხვა სახის შენობა-ნაგებობები სამშენებლო ორგანიზაციების საქმიანობის შედეგია. ბოლო წლებში მუნიციპალიტეტში გაუმჯობესდა საცხოვრებელი გარემო, აშენდა სხვადასხვა კატეგორიის შენობები, კეთილმოეწყო ქალაქის ქუჩები და გზები, ზღვის სანაპირო, დასვენების და გართობის ადგილები.

დღეისათვის საქართველოში ტურიზმის სფეროს განვითარება ერთ-ერთ უმთავრეს სტრატეგიულ მიმართულებად არის აღიარებული. აღსანიშნავია, რომ ქობულეთის მუნიციპალიტეტს ტურიზმის განვითარებისათვის გააჩნია მნიშვნელოვანი წინაპირობები ისტორიული ძეგლების, ტრადიციების, კურორტებისა და საკურორტო ადგილების, სხვა რესურსების სახით.

ტურიზმი არის დარგი, რომელიც საშუალებას აძლევს მუნიციპალიტეტს მაქსიმალურად გამოიყენოს არსებული ბუნებრივი, ისტორიული თუ კულტურული რესურსები.

ტურიზმში არსებული მდგომარეობა

- კურორტების ანალიზი

ქობულეთის მუნიციპალიტეტს წამყვანი ადგილი უჭირავს აჭარის რეგიონის ტურისტული დარგის განვითარებაში. ქობულეთის მუნიციპალიტეტში, დღესდღეობით სამი მოქმედი კურორტი და ხუთი საკურორტო ადგილია.

მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული კურორტები

№	კურორტის დასახელება	კურორტის ტიპი	სიმაღლე ზღვის დონიდან (მ)	საკურორტო ზონა	სავარაუდო პროფილი	სამედიცინო
1	ქობულეთი	კლიმატური	3	I-1-ა	პროფილაქტიკური, კარდიოლოგიური, პულმონოლოგიური	
2	ციხისძირი	კლიმატური	70-90	I-1-ა	პროფილაქტიკური, კარდიოლოგიური, პულმონოლოგიური, ნევროლოგიური (ცნს)	
3	ჩაქვი	კლიმატური	30	I-1-ა		

აჭარის ზღვის კლიმატური კურორტებისგან განსაკუთრებული მიკროკლიმატით გამოირჩევა **კურორტი ქობულეთი**, რომელიც მდებარეობს აჭარა-ახალციხის მთიანეთის სამხრეთ-დასავლეთით, კოლხეთის დაბლობზე, ქ. ბათუმიდან 25 კმ-ის დაშორებით. იგი საქართველოს შავიზღვისპირეთის კურორტებიდან ყველაზე ახლოს მდებარეობს ზღვასთან და ზღვის დონიდან მხოლოდ 3-4 მეტრის სიმაღლეზეა განლაგებული. კურორტის ძირითადი სამკურნალო ფაქტორია შავი ზღვის თბილი და ტენიანი კლიმატი. მაქსიმალური თერაპიული ეფექტის მისაღებად აქ ერთმანეთთანაა შეთავსებული თალასოთერაპია¹ და სხვა სამკურნალო პროცედურები. კურორტი ქობულეთი საქართველოს შავიზღვისპირეთის მნიშვნელოვანი ტურისტული ცენტრია. დამსვენებლებს იზიდავს მისი საყოველთაოდ ცნობილი წვრილქვიშიანი მრავალკილომეტრიანი (12 კმ) სანაპირო ზოლი. კურორტს ამშვენებს ზღვისპირა პარკი, სადაც დამსვენებელს აქვს საშუალება გაერთოს სპორტულ მოედნებზე, საზაფხულო კაფე-ბარებში, ბუნგალოებსა და დისკო-კლუბებში.

კურორტი ციხისძირი მდებარეობს ზღვის დონიდან 60-90 მ-ის სიმაღლეზე ქ. ბათუმის ჩრდილოეთით, მისგან 17 კმ-ის დაშორებით. კურორტი გაშენებულია, ციხისძირის მაღლობზე, რომლის კალთებიც

¹ ზღვის ჰავითა და ზღვაში ბანაობით მკურნალობა

ციცაბოდ ეშვებიან ზღვაში და ქმნიან ციხისძირის კონცხს. ზღვაში შეჭრილი კონცხი სანაპიროს ორ ნაწილად ჰყოფს.

ციხისძირის ჰავის უნიკალურობა მდგომარეობს იმაში, რომ ის ზღვისა და მთის ჰაერის ნარევის წარმოადგენს. მისთვის დამახასიათებელია გრილი ზაფხული და თბილი, ზამთარი. ციხისძირის მწვანით შემოსილ ფერდობებზე, მის ბაღებსა და პარკებში, განლაგებულია რესტორნები, კაფე-ბარები და ბუნგალოები. სანაპიროები კეთილმოწყობილია, ფუნქციონირებენ ზღვაზე სასეირნო სატრანსპორტო საშუალებებიც, რომლებიც საკმაოდ დიდ შთაბეჭდილებას ახდენენ დამსვენებლებზე.

კურორტს გააჩნია სამკურნალო დანიშნულებაც, კერძოდ კი პროფილაქტიკური, კარდიოლოგიური, პულმონოლოგიური და ნევროლოგიური.

კურორტი ჩაქვი მდებარეობს ბათუმიდან 13 კმ. დაშორებით. აჭარაში ჩამოსულ დამსვენებლებსა და ტურისტებში დიდი პოპულარობით სარგებლობენ ჩაქვის სანაპირო ზოლზე განლაგებული სასტუმროები, აგარაკები და სააგარაკე სახლები, რომლებშიც საუკეთესო პირობებია შექმნილი შავი ზღვის სანაპიროზე დასვენებისათვის.

დაცული ტერიტორიების ანალიზი

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მდებარეობს სამი დაცული ტერიტორია: კინტრიშის სახელმწიფო ნაკრძალი, ქობულეთის დაცული ტერიტორია და მტირალას ეროვნული პარკი.

კინტრიშის სახელმწიფო ნაკრძალი 2007 წელს დაარსდა. კინტრიშის დაცული ტერიტორიები მდებარეობს მდინარე კინტრიშის ხეობაში და სოფელ ცხემლვანსა და ხინოს მთის შუა მოქცეული. აღნიშნულ დაცულ ტერიტორიებს საკმაოდ კარგი ტურისტული პოტენციალი გააჩნია. ის სულ რაღაც ოციოდე კილომეტრითაა დაშორებული კურორტ ქობულეთიდან. დაცულ ტერიტორიებზე შესაძლებელია საწყალოსნო, ეთნოლოგიური, ეკოლოგიური და ფრინველებზე დაკვირვების ტურების მოწყობა. დაცულ ტერიტორიაზე არსებობს ტურისტული მარშრუტები რომელიც წარმოადგენს ტურისტთა მოზიდვის დამატებით საშუალებას.

ქობულეთის დაცული ტერიტორია 1999 წელს შეიქმნა და მოიცავს ქობულეთის სახელმწიფო ნაკრძალსა (331 ჰა) და ქობულეთის ადკვეთილს (439 ჰა), რომლებიც აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში, შავი ზღვის გასწვრივ, ქალაქ ქობულეთის ჩრდილოეთით მდებარეობს. ქობულეთის დაცული ტერიტორიების მიდამოები ტურიზმის განვითარებისთვის ერთ-ერთ საუკეთესო პირობებს ქმნის – აქ შესაძლებელია საწყალოსნო, ეთნოლოგიური და ეკოლოგიური ტურების ორგანიზება, ფრინველებზე დაკვირვება ქობულეთთან ახლოს მდებარე მთიან დასახლებებში და სხვ. დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაცია ტურისტებს სთავაზობს სხვადასხვა სახის დამუშავებულ ტურებს.

მტირალას ეროვნული პარკი შავ ზღვას და აჭარის მთათა სისტემას შორის, ჩაქვისწყლისა და ყორადისწყლის წყალგასაყარზე მდებარეობს. ეროვნულ პარკს ფრინველებზე დაკვირვების და ეკოლოგიური ტურიზმის განვითარებისთვის საკმაოდ კარგი პოტენციალი აქვს. მის სიახლოვეს მდებარე მთიან სოფლებში შესაძლებელია ეთნოგრაფიული ტურიზმის განვითარებაც.

- ისტორიული ძეგლებისა და ღირსშესანიშნაობების ანალიზი

ქობულეთის მუნიციპალიტეტში მდებარეობს 45 ისტორიული ძეგლი და ღირსშესანიშნაობა.

ისტორიული ძეგლების უმეტესი ნაწილი მიეკუთვნება XI-XIII საუკუნეების ძეგლს. ასევე მუნიციპალიტეტში გვხვდება ძვ.წ.ად. VIII-VII საუკუნეების ისტორიული ძეგლებიც.

ძეგლების უმეტესობა საჭიროებს რესტავრაციას და მიმდებარე ტერიტორიებზე შესაბამისი ინფრასტრუქტურის მოწყობას (მისასვლელი გზები და ბილიკები, მოსაცდელეები და საპირფარეშოები, ტურისტული რუკები, საინფორმაციო დაფები, საგზაო ნიშნები და ა.შ.). ძეგლების უმეტესობას

დაკარგული აქვს სანახაობრივი მხარე. აუცილებელია სპეციალური პროგრამის შემუშავება, რომელიც უზრუნველყოფს ისტორიული ძეგლების მოვლა-პატრონობას, რესტავრაციას და ვიზუალური მხარის შენარჩუნებას.

- ტრადიციული და სახალხო დღესასწაულების ანალიზი

ქობულეთის მუნიციპალიტეტში ყოველწლიურად 5 ტრადიციული და სახალხო დღესასწაულის ორგანიზება ხდება, რომელთა ძირითადი ინიციატორი და ორგანიზატორი ადგილობრივი თვითმმართველობაა. პრაქტიკულად ნულოვანი ინიციატივაა საკუთრივ თემების მხრიდან როგორც ორგანიზების, ასევე სპონსორების მოძიებაზე მუშაობის მიმართულებით.

აღნიშნული დღესასწაულების ორგანიზება ხდება ზაფხულსა და ზამთარში, რაც უზრუნველყოფს ტურისტული სეზონის გახანგრძლივებას მთელი წლის განმავლობაში.

საჭიროა სახალხო დღესასწაულების სანახაობრივი მხარის დახვეწა და მათი პოპულარიზაცია. სასურველია მოცემული ღონისძიებების ორგანიზატორი და ინიციატორი იყოს მუნიციპალიტეტის თემები, მნიშვნელოვანია ისტორიული სახალხო დღესასწაულების აღმოჩენა და მათი პოპულარიზაცია.

ტრადიციული და სახალხო დღესასწაულები

№	დასახელება	ჩატარების დრო	ორგანიზატორი და მხარდამჭერი
1	კინტრიშის ხეობის ზეიმი	სექტემბერი	ქობულეთის მუნიციპალიტეტის გამგეობა (მხარდამჭერი)
2	ჩაქვისწყლის ხეობის ზეიმი	5 სექტემბერი	ქობულეთის მუნიციპალიტეტის გამგეობა (მხარდამჭერი)
3	მარიამობა (სოფელი დაგვა)	28 აგვისტო	ქობულეთის მუნიციპალიტეტის გამგეობა (მხარდამჭერი)
4	„ქობულეთობა“	ნოემბრი	ქობულეთის მუნიციპალიტეტის გამგეობა (მხარდამჭერი)
5	თევზის დღე	4 დეკემბერი	ქობულეთის მუნიციპალიტეტის გამგეობა (მხარდამჭერი)

- სახალხო რეწვის ოსტატები და ანსამბლები

ხალხური რეწვის ოსტატები, ინდივიდუალური, გუნდური, საოჯახო ცეკვისა და სიმღერის ანსამბლები მუნიციპალიტეტის განუმეორებელ კულტურულ სახეს ქმნიან, რომელიც ტურიზმის, მით უფრო კულტურული ტურების განვითარებისათვის ანგარიშგასაწევი უპირატესობაა. თუმცა გასათვალისწინებელია, ისიც რომ ეს რესურსი, როგორც საბაზრო პროდუქტი, არ არის ჩამოყალიბებული და საამისოდ მნიშვნელოვანი ხელშეწყობაა საჭირო. ამ კუთხით აღნიშნულ პროდუქტს გამოცდა არ გაუვლია, რადგან არ ჩართულა საბაზრო პროცესებში. მაგალითად, ხელნაკეთი ნივთების გამოფენა-გაყიდვები პრაქტიკულად არ იმართება.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტში მრავლადაა სახალხო რეწვის ოსტატები, რომელთა აქტიური წევრები ორივე სქესის წარმომადგენლები არიან, მანდილოსნები დაკავებული არიან რეწვით, ქარგვით და ქსოვით, ხოლო მამაკაცები რეწვითა და ხეზე კვეთით.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტში ჩამოყალიბებულია სახვადასხვა მიმართულების ფოლკლორული წრეები და ანსამბლები, რომლებიც წარმატებულად ღებულობენ მონაწილეობას არამარტო შიდასაქვეყნო არამედ ქვეყნის საზღვრებს გარეთაც გამართულ ფოლკლორულ ღონისძიებებში. მუნიციპალიტეტში მათი არსებობა მნიშვნელოვანია კულტურული ტურიზმის განვითარებისათვის.

არსებით სირთულეს წარმოადგენს კულტურის სფეროს მიმართ ინტერესის ნაკლებობა ახალგაზრდებისა და საქმიანი წრეების მხრიდან. პირველ შემთხვევაში განვითარების ადამიანური რესურსი იზღუდება, მეორე შემთხვევაში კი - ფინანსური. შედეგად იზრდება ალბათობა იმისა, რომ მომავალი თაობა სულ უფრო ნაკლებს აითვისებს და გადასცემს.

- ტურისტული ინფრასტრუქტურა

ტურისტული ინფრასტრუქტურა მოიცავს ისეთი ორგანიზაციული და მატერიალური ობიექტების ერთობლიობას, რომლებიც ქმნიან ხელსაყრელ გარემოს მუნიციპალიტეტში ტურისტების მოზიდვისათვის, დასვენებისა და გართობის კომფორტული გარემოს ჩამოყალიბებისათვის. ტურისტული ინფრასტრუქტურის შემადგენელი ელემენტებია:

- სასტუმროები და ტურისტების განთავსების სხვა ობიექტები;
- საზოგადოებრივი კვების ობიექტები;
- ტრანსპორტი;
- სანიშნებითა და ბანერებით უზრუნველყოფილი საგზაო ქსელი;
- საზოგადოებრივი ინფრასტრუქტურა;
- შემეცნებითი, საქმიანი, გასართობი, გამაჯანსაღებელი, სპორტული და სხვა ანალოგიური ობიექტები;
- ტურისტული სააგენტოები და ოპერატორები;
- გიდების მომსახურების მიმწოდებელი ორგანიზაციები.

სასტუმროების სფერო:

ქობულეთის მუნიციპალიტეტში სასტუმროსა და სასტუმროს ტიპის სახლების (GUEST HOUSE) რაოდენობა 130 ერთეულია, კერძოდ 14 სასტუმრო და 116 სასტუმროს ტიპის სახლია. სასტუმროს უმრავლესობას 15-დან 18 ნომერი გააჩნიათ, ხოლო ოთხ მათგანს 24 და მეტი ნომერი. ნომრის საშუალო ფასი ტურისტულად აქტიურ სეზონზე შეადგენს საშუალოდ 91 ლარს. (აგვისტოს თვეში, როდესაც ტურისტთა მაქსიმალური ნაკადი ფიქსირდება ნომრის ღირებულება საშუალოდ 118 ლარამდე იზრდება). რაც შეეხება სასტუმროს ტიპის სახლებს მათი უმრავლესობაში ნომრების ფასები მერყეობს 10-დან 40 ლარამდე.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტში ნაკლებადაა მაღალი კლასის სასტუმროები, მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მხოლოდ ერთი ხუთ ვარსკვლავიან სასტუმრო (Georgian palace) ფუნქციონირებს.

მიუხედავად სასტუმროთა საკმაოდ დიდი რაოდენობისა საკონფერენციო დარბაზი მხოლოდ ორ სასტუმროს გააჩნია, რაც საკონფერენციო ტურიზმის განვითარების მნიშვნელოვანი შემაფერხებელი ფაქტორია.

ტურისტთა მოთხოვნის სრულად დაკმაყოფილებისათვის მნიშვნელოვან რეფორმად გვევლინება ქობულეთის თავისუფალი ტურისტული ზონის შექმნა.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტში არსებობს საკურორტო პოლიკლინიკა, რომელიც ზრუნავს ვიზიტორთა ჯანმრთელობაზე და იღებს პაციენტებს სხვადასხვა ქვეყნებიდან, რომლებიც ჩამოდიან სამკურნალო-პროფილაქტიკური მიზნით. როგორც ცნობილია, ქობულეთის სანაპირო გამოირჩევა სამკურნალო თვისებებით განსაკუთრებით ფიჭვნარის ტერიტორიაზე მდებარე სანაპირო ზოლი. საკურორტო პოლიკლინიკა მათ სთავაზობს ტურისტთა დასვენებისათვის ძირითად მომსახურებებს. ზემოთ ხსენებული საკურორტო პოლიკლინიკა ხელს უწყობს სამკურნალო ტურიზმის განვითარებას.

საზოგადებრივი კვების ობიექტები:

ქობულეთის მუნიციპალიტეტში სულ 43 კაფე-ბარია, რომლის ძირითადი ნაწილი თავმოყრილია სანაპიროს მიმდებარე ტერიტორიაზე. მათგან მხოლოდ 18 აქვს სახელწოდება. არსებული უმთავრესად მიუთითებს დანარჩენი ობიექტების ორიენტირებას მხოლოდ ტურისტულად აქტიურ სეზონზე რაც გრძელვადიან პერიოდში მომსახურების განვითარების თვალსაზრისით შემაფერხებელ ფაქტორს წარმოადგენს.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტში მდებარე სასტუმროებისა და კაფე-ბარების უმრავლესობას არ ჰყავთ მაღალ კვალიფიცირებული პერსონალი. რაც აფერხებს ტურისტების შემოსვლას სხვადასხვა ქვეყნიდან და აქვეითებს კონკურენტუნარიანობის ხარისხს სხვა შავიზღვისპირა კურორტებთან და ხმელთაშუა ზღვასთან მდებარე კურორტებთან შედარებით, რომლებიც ფლობენ აშკარად საფასო უპირატესობას და კონკურენტუნარიან მომსახურებას.

დეფიციტური კადრების მომზადება გადამზადებას უზრუნველყოფს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული „ქობულეთის პროფესიული კოლეჯი“, რომელიც სხვა სპეციალობების პარალელურად უზრუნველყოფს ტურიზმის სფეროს კადრების მომზადება-გადამზადებას.

საინფორმაციო ცენტრი:

ქობულეთის მუნიციპალიტეტში 2011 წლიდან მოქმედებს ტურისტთა მომსახურების ორი საინფორმაციო ცენტრი: ჩოლოქისა და ისპანის ცენტრები. ისპანის საინფორმაციო ცენტრი ძირითადად ემსახურება ეკო-ტურიზმით დაინტერესებულ ვიზიტორებს, ხოლო ჩოლოქის საინფორმაციო ცენტრი კი ძირითადად ორიენტირებულია საზღვაო ტურიზმზე, აღსანიშნავია რომ აღნიშნული საინფორმაციო ცენტრების სრულყოფილი დატვირთვით ამოქმედება ხელს შეუწყობს მომსახურების ხარისხის ზრდას.

მუნიციპალიტეტში არ ფუნქციონირებს არცერთი ტურისტული კომპანია და არ არის ჩამოყალიბებული ტურისტული მომსახურების მიწოდების (ექსკურსიები და გიდებით მომსახურება) პრაქტიკა. მიუხედავად ამისა აჭარის ა/რ-ისა და ზოგადად საქართველოს ტერიტორიაზე არსებობენ ტურისტული სააგენტოები, რომლებიც ამუშავებენ ქობულეთის ტურისტულ მარშრუტებს ადგილობრივი და უცხოელი ტურისტებისათვის.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ ყველაზე ძლიერ ფაქტორად გვევლინება მუნიციპალიტეტში არსებული სარკინიგზო სადგური, რომელიც უზრუნველყოფს საკმაოდ დიდი რაოდენობის მგზავრთა გადაყვანას. ტურისტულად აქტიურ სეზონზე ხორციელდება სამგზავრო ვაგონების რაოდენობის ზრდა. აღსანიშნავია ისიც, რომ სარკინიგზო მიმოსვლა გააჩნია არამარტო საქართველოს ქალაქებთან არამედ სომხეთთანაც.

ტურისტული მარშრუტის მიმზიდველობის შეფასებისას, ხარისხის ფაქტორი საკვანძო კრიტერიუმს წარმოადგენს. ხარისხის განსაზღვრის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ფაქტორად განიხილება მუნიციპალიტეტის შიგნით სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურა. მოუწესრიგებელია ასევე ტურისტულ ძეგლებთან მისასვლელი გზები და ბილიკები. არასტანდარტულია გზებზე არსებული საგზაო ნიშნები, მათი ხარისხი უმეტესწილად ცუდია, წარწერები ხშირად მხოლოდ ქართულ ენაზეა შესრულებული და ა.შ. ისტორიული ძეგლებისა და ღირსშესანიშნაობების მიმანიშნებელი აბრები ან საერთოდ არ არის ან არასრულადაა.

- საკურორტო ადგილები

ქობულეთის მუნიციპალიტეტში მდებარეობს ხუთი საკურორტო ადგილი.

ქობულეთის მუნიციპალიტეტში არსებული საკურორტო ადგილები

№	საკურორტო ადგილის დასახელება	საკურორტო ადგილის ტიპი	სიმაღლე ზღვის დონიდან	საკურორტო ზონა	სავარაუდო სამედიცინო პროფილი
1	ბობოყვათი	კლიმატური	7	I-1-ა	პროფილაქტიკური, პულმონოლოგიური, ნევროლოგიური (ცნს)
2	კინტრიში	კლიმატური	700	II-1-ა	პროფილაქტიკური, კარდიოლოგიური
3	სკურდას მთა	კლიმატური	1200		პროფილაქტიკური
4	ფიჭვნარი	კლიმატური	10	I-1-ა	პროფილაქტიკური, კარდიოლოგიური, პულმონოლოგიური, ნევროლოგიური (ცნს)
5	ხინოს მთა	კლიმატური	1850	IV-ა	ართროლოგიური, ნევროლოგიური (პნს), გინეკოლოგიური

საკურორტო ადგილი **ბობოყვათი** ქობულეთის მუნიციპალიტეტში სამხრეთ-დასავლეთით მდებარეობს, მისი სიმაღლე ზღვის დონიდან შეადგენს 7მ-ია. ბობოყვათის საკურორტო ზონა მიეკუთვნება 1-ა ზონას. მოცემული ადგილის, როგორც საკურორტო ადგილის განვითარება შესაძლებელია თავისი უნიკალური კლიმატით რომელსაც გააჩნია სამედიცინო დანიშნულება, სადაც ვიზიტორებს შეუძლიათ ჩაიტარონ როგორც პროფილაქტიკური ასევე პულმონოლოგიური და ნევროლოგიური სეანსი.

კინტრიში მიეკუთვნება კლიმატური საკურორტო ადგილის ტიპს, ის ზღვის დონიდან 700მ მდებარეობს, მისი განვითარება შესაძლებელია სამედიცინო დანიშნულების კურორტად, კინტრიშის უნიკალური ბუნება იძლევა იმის საშუალებას რომ გახდეს ერთერთი კონკურენტუნარიანი საკურორტო ადგილი ამ ტიპის კურორტებს შორის. მოცემულ კურორტში გულის დაავადებების მქონე ვიზიტორებს შეუძლიათ იმპურნალონ და ასევე ჩაიტარონ პროფილაქტიკური სეანსი; კინტრიშის ხეობის ბუნება შეუდარებელ სარეკრეაციო ადგილს წარმოადგენს.

სკურდას მთა მდებარეობს ზღვის დონიდან 1200 მ-ზე, მოცემული კურორტი გამოირჩევა უნიკალური ჰავით, რომელიც სხვადასხვა სახის სენის მქონე ადამიანებს საშუალებას აძლევს ჩაიტარონ პროფილაქტიკურ-გამაჯანსაღებელი თერაპია.

საკურორტო ადგილი **ფიჭვნარი** მდებარეობს ჩრდილო-აღმოსავლეთით, ზღვის დონიდან 10 მ-ზე. ქალაქ ქობულეთთან სიახლოვე ხელს უწყობს მოცემულ საკურორტო ადგილის ტურისტული პოტენციალის ზრდას. ფიჭვნარი სამედიცინო პროფილის კურორტს მიეკუთვნება, სხვადასხვა სენით შეპყრობილ ადამიანებს შეუძლიათ ჩაიტარონ პროფილაქტიკური თერაპია და დაისვენონ ყველაზე ეკოლოგიურად სუფთა ზღვაზე აქტიური დასვენებით,

საკურორტო ადგილი **ხინოს მთა** მდებარეობს ზღვის დონიდან 1850 მ-ზე. ხოლო ხინოს მთის მწვერვალი 2599 მ-ს შეადგენს, რომელიც ქობულეთის მუნიციპალიტეტში ყველაზე მაღალი მწვერვალია, ეს საკურორტო ადგილი IV-ა საკურორტო ზონა მიეკუთვნება. ხინოს მთის უნიკალური ჰავა საშუალებას

იმდევრა აქ მოსული ვიზიტორები განიკურნონ სხვადასხვა დაავადებისგან, აღსანიშნავია რომ ხინოს მთა ერთადერთი საკურორტო ადგილია სადაც ვიზიტორებს შეუძლიათ განიკურნონ გინეკოლოგიური დაავადებისგან. მისი პოტენციალი ასამაღლებლად აუცილებელია სახელმწიფომ მოაწყოს შესაბამისი ინფრასტრუქტურა.

- კანონი თავისუფალი ტურისტული ზონის შესახებ

მნიშვნელოვანია აღნიშნოს, რომ 2010 წლის 26 ოქტომბრის პრეზიდენტის ბრძანებულებით ძალაში შევიდა კანონი ქობულეთის თავისუფალი ტურისტული ზონის შესახებ, რომლის თანახმად ქობულეთის მუნიციპალიტეტში შეიქმნა თავისუფალი ტურისტული ზონა, სადაც განსაკუთრებული პირობები ექნებათ ინვესტორებს, კერძოდ კი: ინვესტორები 15 წლის განმავლობაში თავისუფალი იქნებიან ქონების მოსაკრებლისგან და სიმბოლურ 1 ლარად გადაეცემათ არაუმეტეს 0,2 ჰა ფართობი მიწის ნაკვეთი. სადაც უნდა მოახდინონ არანაკლებ 1 მლნ ლარის ინვესტიცია და კანონმდებლობით გათვალისწინებულ ვადაში უნდა დასრულდეს სასტუმროს მშენებლობა, წინააღმდეგ შემთხვევაში მათ ჩამოერთმევათ არსებული მიწის ნაკვეთი.

აღნიშნული მნიშვნელოვნად ხელს შეუწყობს ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ტურისტული პოტენცილის გაზრდასა და განვითარებას, მოხდება ბაზარზე ახალი სასტუმროების გამოჩენა და კონკურენციის გაზრდა, რაც თავისთავად ხელს შეუწყობს და გაზრდის მომსახურების ხარისხს, აღნიშნული კი საბოლოო ჯამში მიგვიყვანს ვიზიტორთა რაოდენობის გაზრდამდე.

მაგრამ აღნიშნული პროექტი მიმდინარეობს შეფერხებით, კერძოდ კი: დაგეგმილი 40 სასტუმროს ნაცვლად მხოლოდ 3 სასტუმროს მშენებლობა მიმდინარეობს. სახელმწიფომ ინვესტორების მოსაზიდად უნდა გააქტიუროს თავისი პოლიტიკა და უნდა გაზარდოს ინფორმირების ხარისხი რეკლამებისა და სხვა ღონისძიებების საშუალებით.

მთლიანობაში ქობულეთის მუნიციპალიტეტს, არსებული რესურსების გათვალისწინებით, გააჩნია შემდეგი სახის ტურიზმის განვითარების პერსპექტივები:

- შემეცნებითი ტურიზმი
- ეკოტურიზმი:
- სასოფლო და აგარარული ტურიზმი:
- სამთო ტურიზმი:
- საცხენოსნო ტურიზმი:
- სამკურნალო ტურიზმი:
- ფრინველებზე დაკვირვება – ბორდვოჩინგი.

ტურისტული მარშრუტები: აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ტურიზმის დეპარტამენტის მიერ დამუშავებული და მომზადებულია შვიდი ტურის შესაბამისი ტურისტული რუკები და მარშრუტების აღწერილობა ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, რომლის გამოყენებაც შეუძლიათ როგორც ადგილობრივ, ისე სრულიად საქართველოს ტურისტულ სააგენტოებს. ამასთან აღსანიშნავია, რომ ქობულეთის მუნიციპალიტეტში ფუნქციონირებს ტურიზმის ორი საინფორმაციო ცენტრი. შვიდი ტურისტული მარშრუტიდან სამი მიეკუთვნება დაცულ ტერიტორიებს.

ქობულეთი აჭარის უმნიშვნელოვანესი მუნიციპალიტეტია, მათ შორის სასოფლო-სამეურნეო მიმართულებითაც, რომელიც ფლობს აჭარის სასოფლო სამეურნეო სავარგულების 45 %.

ოჯახზე საშუალოდ ორი ჰექტარი დამუშავებაში მყოფი მიწა მოდის, მ.შ. 1,55 ჰექტარი სახნავი სავარგულია.

ციტრუსი: აჭარაში ციტრუსოვნებს 5200 ჰექტარი უკავია. 2009-2010 წლების სეზონზე წარმოებული იქნა 105 000 ტონამდე ციტრუსი, აქედან რეალიზებულია 97 108 ტონა, 590 ტონა არასტანდარტული ციტრუსოვანთა ნაყოფი გადამუშავებული იქნა საკონსერვო ქარხნებში. 2008-2009 წლებთან შედარებით ციტრუსის წარმოება 136%-ით გაიზარდა, რეალიზაცია 186%-ით. საქართველოში წარმოებული ციტრუსის 80 % აჭარაზე მოდის.

მევენახეობა: ქობულეთში ადგილობრივი ვაზის 40-მდე ჯიში ხარობდა. წარმოება წლის განმავლობაში 2 ათას ტონას აჭარბებდა. 2009 წელს აჭარაში ვაზის ნარგავები (გაფანტული ნარგავების ჩათვლით) მხოლოდ 177 ჰექტარი იყო და ყურძნის წარმოება კი - საშუალოდ 1300 ტონამდე. საქართველოში წარმოებული ყურძნის 0,8 % აჭარაზე მოდის. ვენახის საერთო ფართობო ქობულეთში 32 ჰექტარია.

მეზოსტნეობა: ამჟამად ადგილობრივი ბოსტნეულით მოსახლეობის დაკმაყოფილების მაჩვენებელი 10--15%--ის ფარგლებშია. ტურიზმისა და საკურორტო ინფრასტრუქტურის განვითარების პირობებში დეფიციტი მინიმუმ ორჯერ გაიზრდება. საქართველოში წარმოებული ბოსტნეულ-ბახჩეული კულტურების 14 %-მდე აჭარაზე მოდის. მათ შორის ქობულეთის წილობრივი მაჩვენებლები კიდევ უფრო მცირედება.

1. საერთაშორისო და ადგილობრივი დონორი ორგანიზაციების მიერ განხორციელებული პროექტები

- ქობულეთის მუნიციპალიტეტის სოფელ ჩაქვისთავში ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდი (WWF) კავკასიის ოფისის და მთავრობის ხელშეწყობით ამოქმედდა სკების წარმოებისა და თაფლის გადამამუშავებელი საამქროები.
- პროექტი - „მეფუტკრეობის განვითარება მტირალას ეროვნული პარკის დამხმარე ზონაში“ მიმდინარეობს აჭარის მდგრადი განვითარების ასოციაციის (ASDA) ხელმძღვანელობით, პროექტი აერთიანებს 30-მდე მეფუტკრეს.

აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ განხორციელდა 14 პროექტი მათ შორის 3 ქობულეთის მუნიციპალიტეტში:

პროექტის განმახორციელებელი	პარტნიორი საერთაშორისო ორგანიზაცია	ღირებულება (აშშ დოლარი)	პროექტი
შპს „ქართული მანდარინი“	AGVANTAGE	90 000	ციტრუსის დამახარისხებელი ხაზის შესყიდვა მონტაჟი
მეფუტკრეთა ასოციაცია	AGVANTAGE	50 000	მეციტრუსე ფერმერთა ასოციაციის ჩამოყალიბება და ციტრუსის დამახარისხებელი ხაზის გამართვა
მცენარეთა იმუნიტეტის ინსტიტუტი	მეცნიერებისა და ტექნიკის საერთაშორისო ცენტრი (ISTC) გრანტი, პარტნიორი – დიდი ბრიტანეთის თავდაცვის სამინისტრო	596 000	საკარანტინო ობიექტების გამოვლენა-შესწავლა, მცენარეთა დაცვის გაუმჯობესება და ახალი ტექნოლოგიებით ლაბორატორიის აღჭურვა
		506 000	მცენარეთა დაცვის გაუმჯობესება
სულ დაფინანსება		1 989 000	

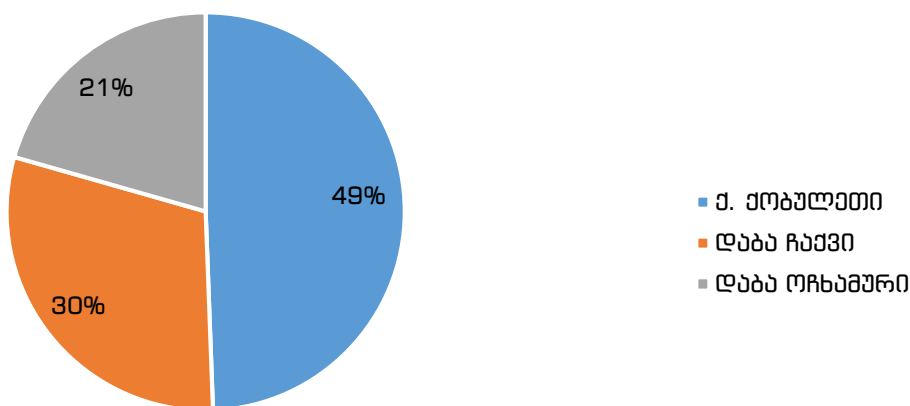
საინფორმაციო წყარო: აჭარის ა/რ-ის სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

სამომხმარებლო ბაზრის კვლევა

კვლევა მიზნად ისახავდა ქობულეთის მუნიციპალიტეტის სასურსათო პროდუქციის სამომხმარებლო ბაზრის შესწავლას, აქედან გამომდინარე შერჩეულ იქნა ისეთი ტერიტორიები, სადაც მოსახლეობას ნაკლებად აქვს განვითარებული კერძო მეურნეობები და ძირითადად დამოკიდებულნი არიან მომწოდებლებზე. შესაბამისად, კვლევის გეოგრაფიულ არეალად შერჩეულ იქნა ქ. ქობულეთი, დაბა ოჩხამური და დაბა ჩაქვი.

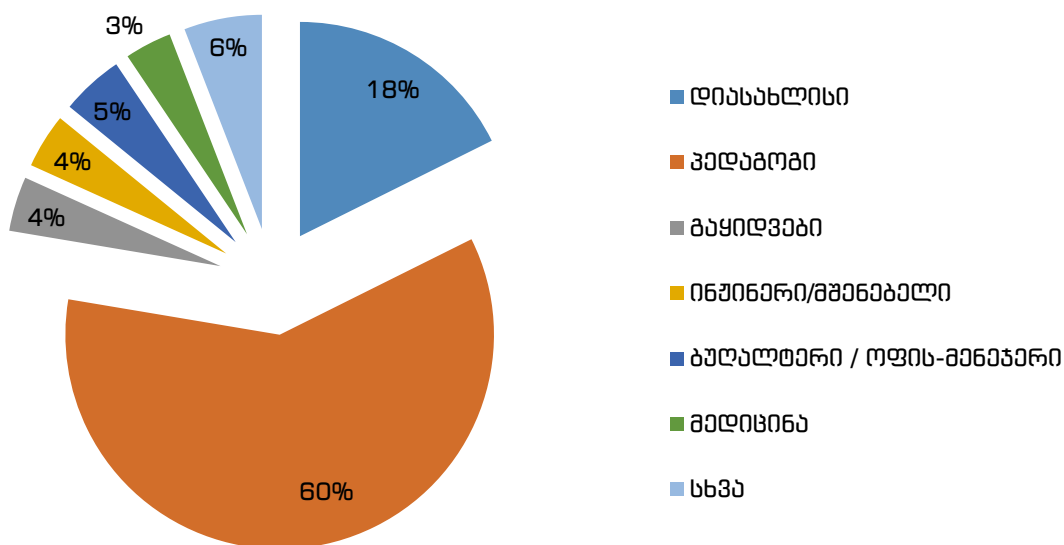
დიაგრამა # 1. საცხოვრებელი ადგილი

საკვლევი საკითხის თავისებურებიდან გამომდინარე ჩაღრმავებული ინტერვიუს მეშვეობით ამომწურავი ინფორმაციის მისაღებად, რესპოდენტთა შერჩევას აქცენტირება მოხდა მდედრობითი სქესის წარმომადგენლებზე, რომლებიც უშუალოდ მონაწილეობენ სასურსათო პროდუქციის შესყიდვისა და მოხმარების პროცესში (თუმცა ეს არ გამოირიცხავდა მამრობითი სქესის რესპოდენტთა ჩართულობას კვლევის პროცესში).

ზემოაღნიშნულმა ფაქტორებმა განაპირობა პედაგოგ და დიასახლის რესპოდენტთა სიჭარბე.

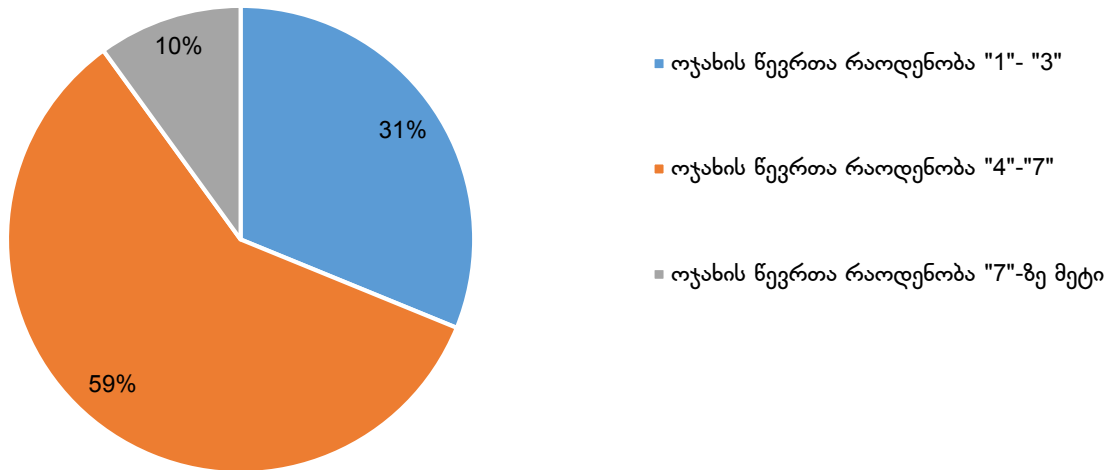
დიაგრამა #2. რესპოდენტთა დასაქმების სფეროები

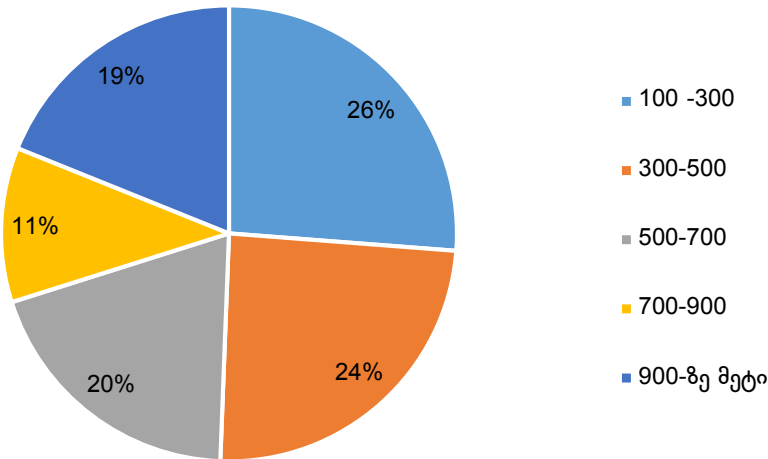
სულ გამოკითხული 170 რესპოდენტის ოჯახში ცხოვრობს 738 წევრი, შესაბამისად, ოჯახის წევრთა საშუალო რაოდენობა დაახლოებით 4,4-ს შეადგენს, რომელთა ყოველთვიური შემოსავალი დაახლოებით 600 ლარია.

ჯეოსტატის მონაცემებით 4-5 წევრიანი ოჯახის საარსებო მინიმუმი 309 ლარია, შესაბამისად, მუნიციპალიტეტში არსებული ზოგადი სურათი შეიძლება დამაკმაყოფილებლად მივიჩნიოთ.

დიაგრამა #3. ოჯახის წევრთა რაოდენობა

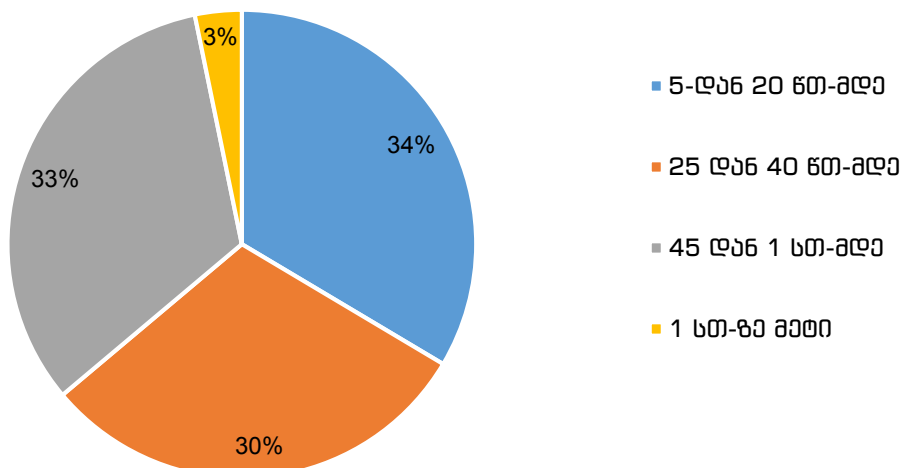

დიაგრამა #4. ოჯახის საშუალო თვიური შემოსავალი

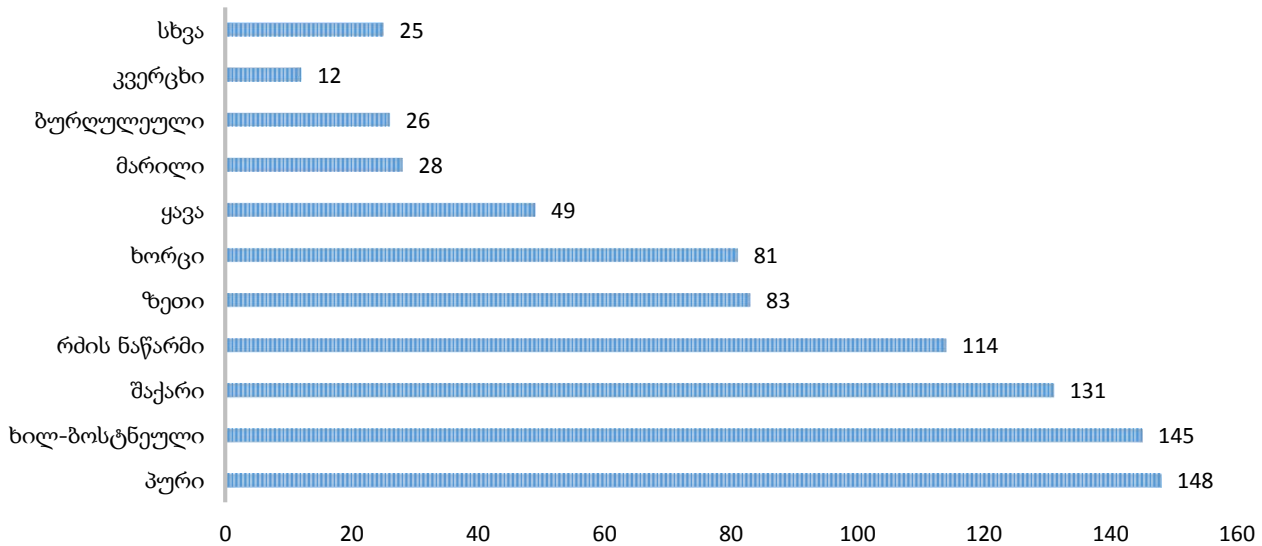

საშუალოდ დღის განმავლობაში ერთი ოჯახის მიერ პროდუქციის შესყიდვაზე დახარჯული დრო შეადგენს 37 წთ-ს, რომლის დროსაც ძირითადად ხდება პურის, ხილ-ბოსტნეულის, შაქრის, რძის ნაწარმისა და ზეთის შესყიდვა ხდება. შესყიდვის ობიექტის ყველაზე მეტი წილი მაღაზიაზე - 61 % და ბაზარზე 34 % მოდის. გამომდინარე იქედან, რომ დასახლებები მჭიდროა და სავაჭრო ობიექტები ადვილად მისაწვდომია მოსახლეობა ნაკლებად სარგებლობს პროდუქციის ადგილზე მიტანის სერვისით.

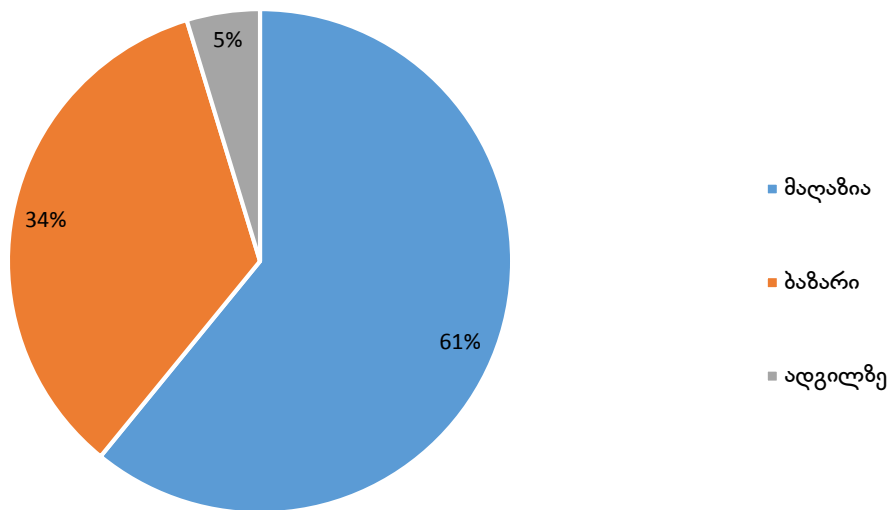
დიაგრამა # 5. დღის განმავლობაში ოჯახის მიერ პროდუქციის შესყიდვაზე დახარჯული დრო

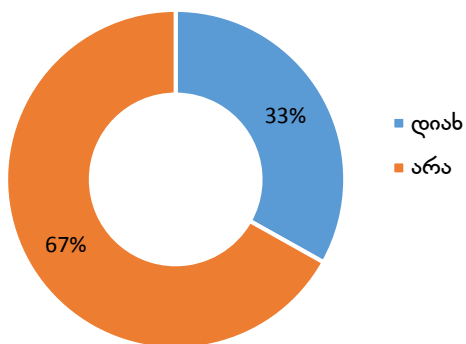
დიაგრამა # 6. ყველაზე ხშირად მოხმარებადი პროდუქტი

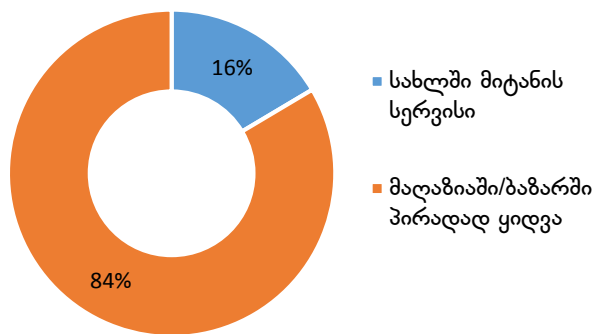
დიაგრამა #7. პროდუქციის შესყიდვის ადგილი

დიაგრამა #8. სახლში მიტანის სერვისით სარგებლობის მაჩვენებელი

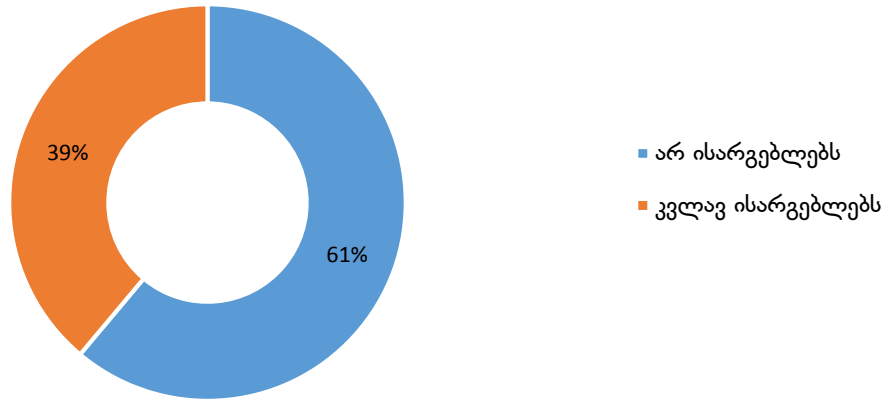

დიაგრამა #9. შესყიდვის რომელ ფორმას ენიჭება უპირატესობა

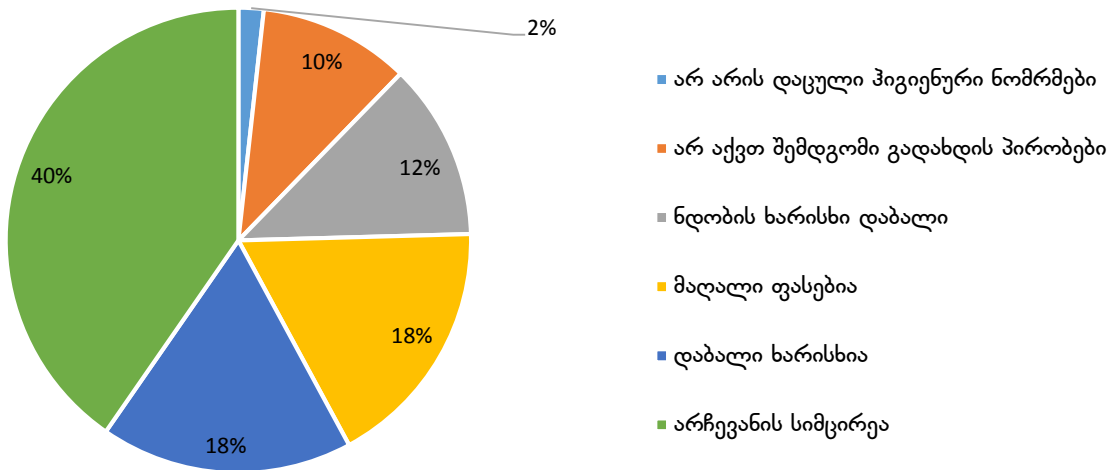
რესპოდენტთა 33%-ს შეძენილი აქვს პროდუქტი სახლში მიტანის სერვისით და მათგან მხოლოდ 39 %-ია მზად კვლავ შეიძინოს პროდუქცია აღნიშნული სერვისის მეშვეობით.

დიაგრამა # 10. სერვისით კვლავ სარგებლობის სურვილი

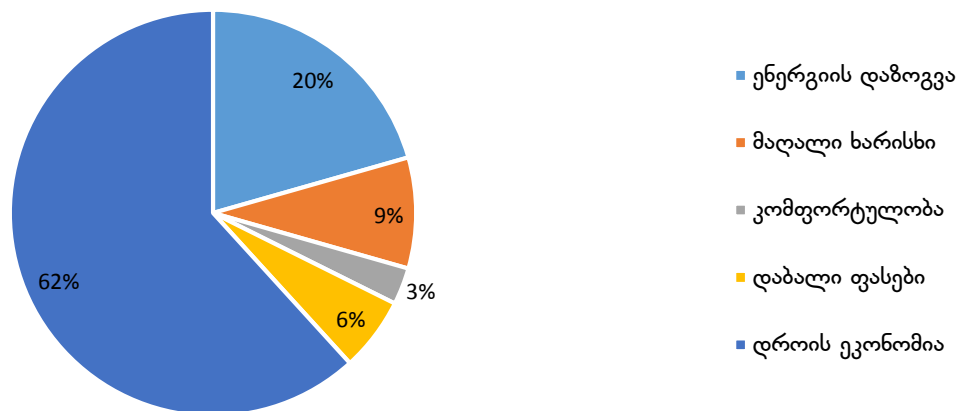
აღნიშნული სერვისით მოსარგებლეთა სიმცირე გამოწვეულია შემდეგი გარემოებებით:

დიაგრამა # 11. სახლში მიტანის სერვისის უარყოფითი მხარეები

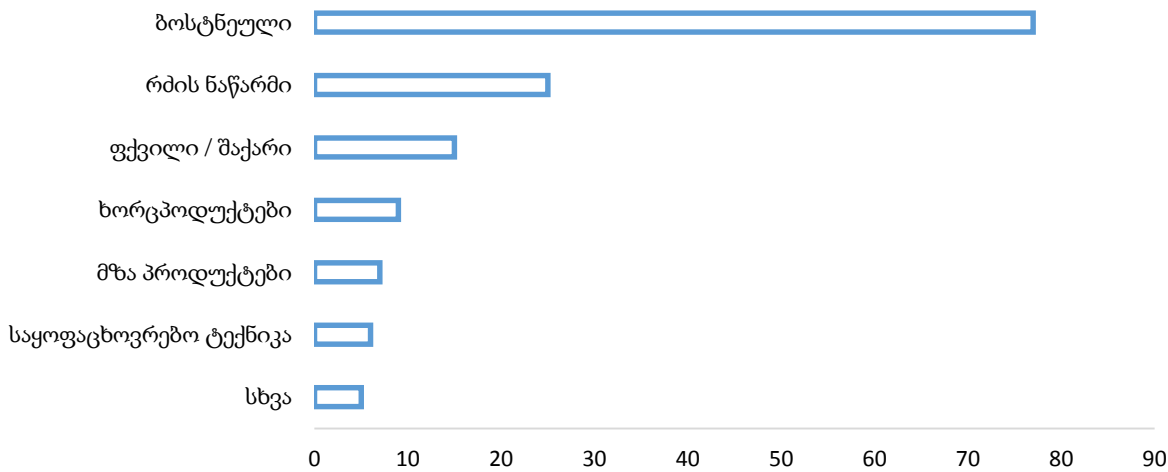
სახლში მიტანის სერვისს რესპოდენტთა აზრით გააჩნია რიგი დადებითი თვისებები.

დიაგრამა #12. სახლში მიტანის სერვისის დადებითი მხარეები

რესპოდენტები მზად არიან სახლში მიტანის სერვისით შეისყიდონ # 13. დიაგრამაში ჩამოთვლილი პროდუქტები:

დიაგრამა #13. პროდუქტები, რომელსაც შეიძენდნენ ადგილზე

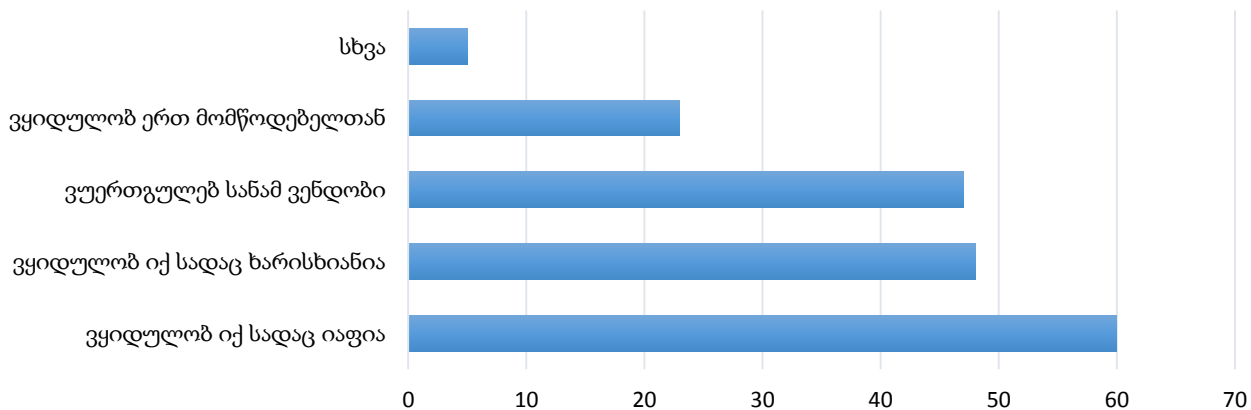
პროდუქციის შესყიდვის დროს მოქმედი ფაქტორებიდან ინდივიდუალურად ცალკე აღებული მხოლოდ შეფუთვა, მომსახურების დონე, წარსული გამოცდილება და მეგობრის რჩევა არ ახდენს მომხმარებელზე გადამწყვეტ მნიშვნელობას. მათ მნიშვნელობა მხოლოდ სხვა ფაქტორებთან კორელაციისას ენიჭება. ძირითად გადამწყვეტ ფაქტორებად მიიჩნევა ხარისხი და ფასი.

დიაგრამა #14. შესყიდვის დროს მოქმედი ფაქტორები

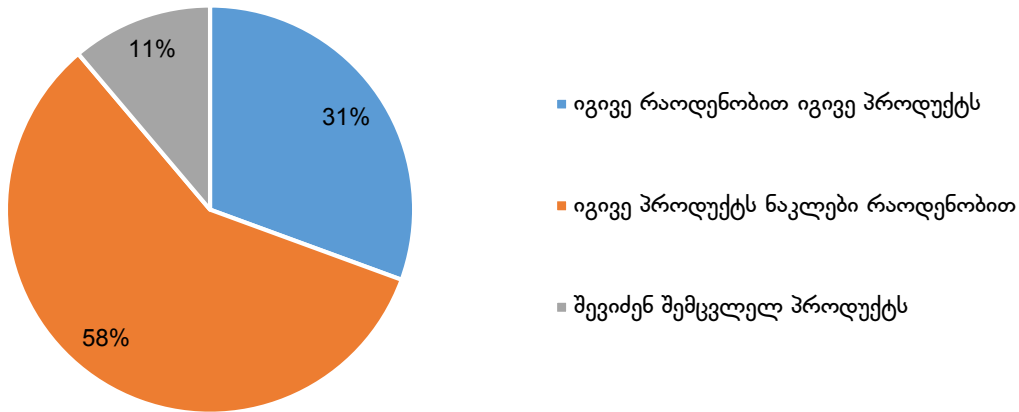
მომხმარებელთა უმრავლესობა თავის შესყიდვებს არ ახორციელებს მხოლოდ ერთ მომხმარებელთან, არამედ ბაზარზე არსებული სიტუაციის შესაბამისად ხშირად იცვლიან მომწოდებლებს, ფასისა და ხარისხის შესაბამისად.

დიაგრამა #15. ერთგულების მახასიათებლები

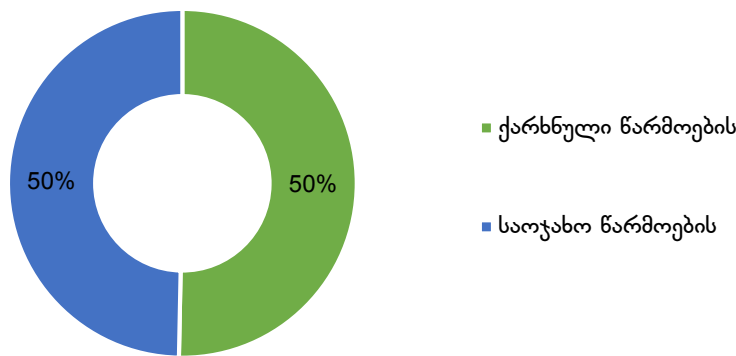
პირველადი მოთხოვნის სასურსათო პროდუქტებზე მოთხოვნის არაელასტიურობის მიუხედავად მოსახლეობის 69%-ი დამოკიდებულია ფასზე და გადაწყვეტილებას დებულობს ბაზარზე არსებული ფასების შესაბამისად.

დიაგრამა # 16. პროდუქტებზე ფასების ცვლილების შემთხვევაში

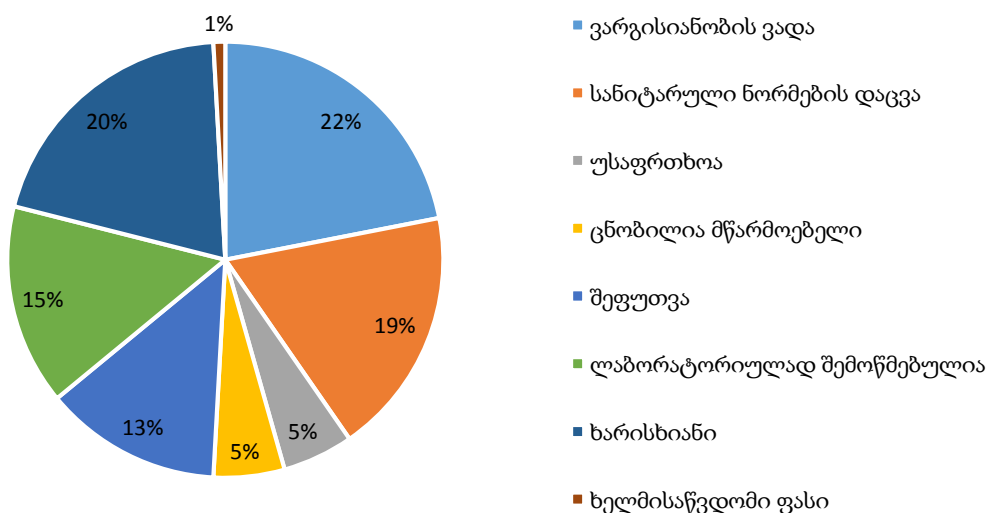

მომხმარებელთა კეთილგანწყობა ქარხნული და საოჯახო წარმოების პროდუქტების მიმართ თანაბარია, თუმცა ორივე მათგანს გააჩნია როგორც დადებითი, ასევე უარყოფითი მხარეები, რომლებიც ნაჩვენებია ქვემოთ მოცემულ დიაგრამებში (იხ. დიაგრამა #18-21).

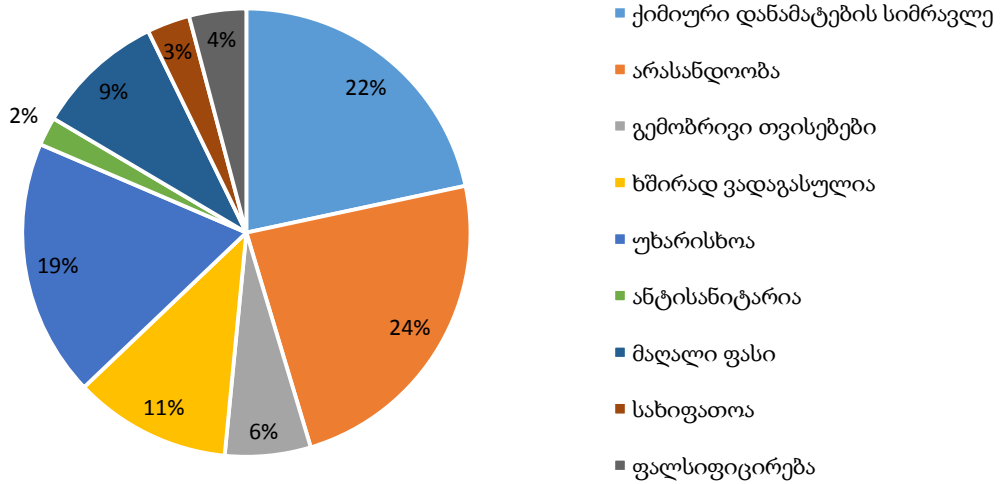
დიაგრამა # 17. სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტები - უპირატესობა

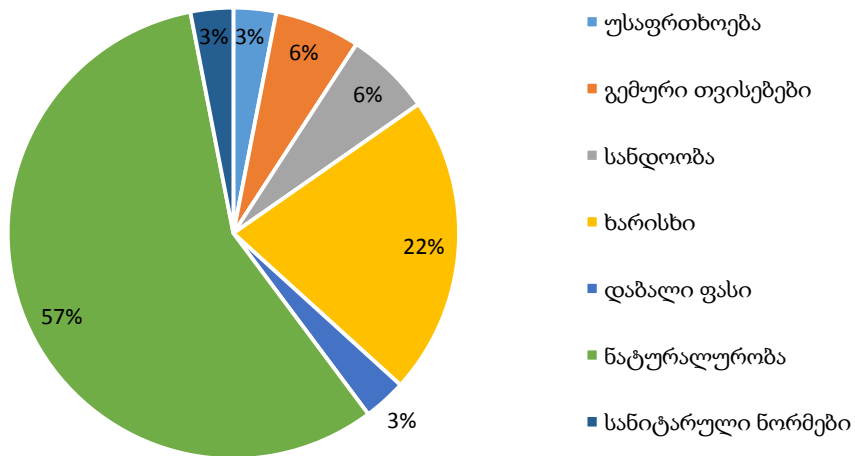
დიაგრამა # 18. ქარხნული წარმოების პროდუქტების უპირატესობები

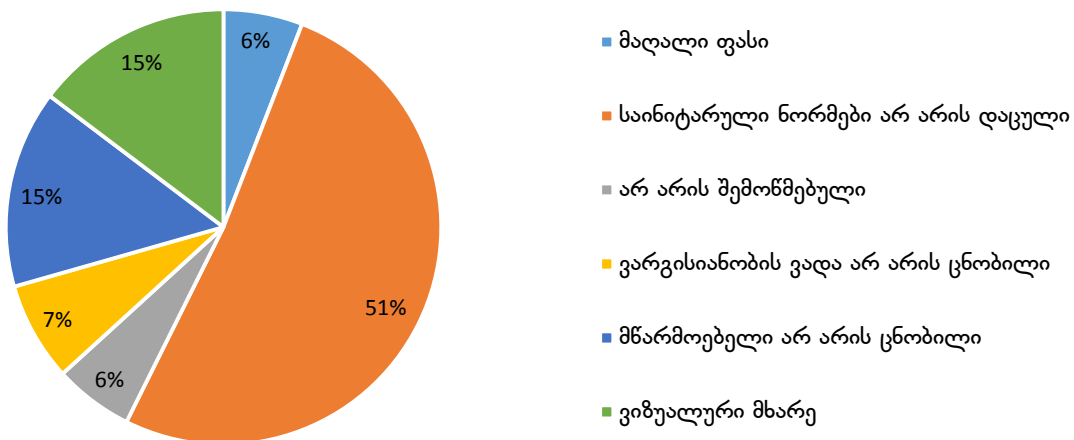
დიაგრამა #19. ქარხნული წარმოების პროდუქტების ნაკლოვანებები

დიაგრამა #20. საოჯახო პირობებში წარმოებული პროდუქტების უპირატესობები

დიაგრამა # 21. საოჯახო პირობებში წარმოებული პროდუქტების ნაკლოვანებები

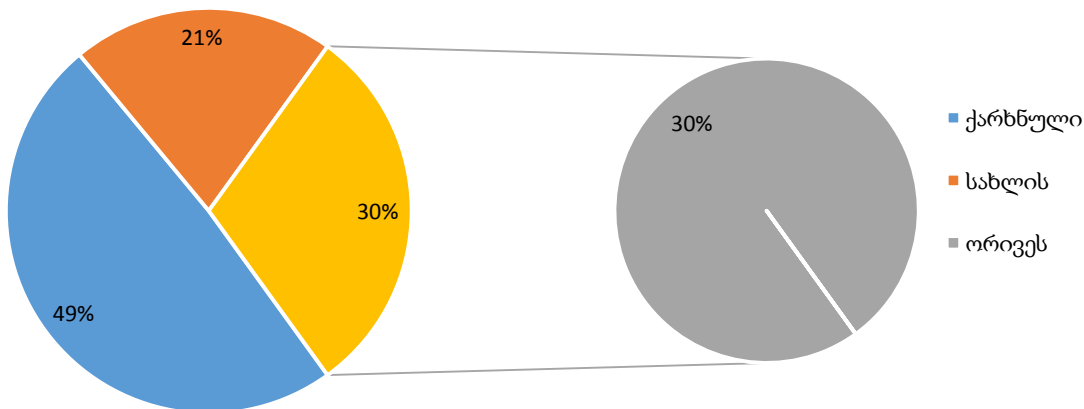
სეგმენტის შესასწავლად და სტრატეგიების შესამუშავებლად მნიშვნელოვანია სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების მოხმარების მაჩვენებლების ანალიზი, რისთვისაც აღებული იქნა ის მნიშვნელოვანი პროდუქტები, რომლებიც შეიძლება ითქვას ყველაზე მოხმარებადი, მოთხოვნადი და საარსებოდ აუცილებელია (შეყვანილია საქართველოს სამომხმარებლო კალათაში).

ქვემოაღწერილი თითოეული პროდუქციის მოხმარების ყველა საანალიზო რიცხვითი მონაცემი წარმოდგენილია საშუალო მაჩვენებლების სახით.

კვერცხი

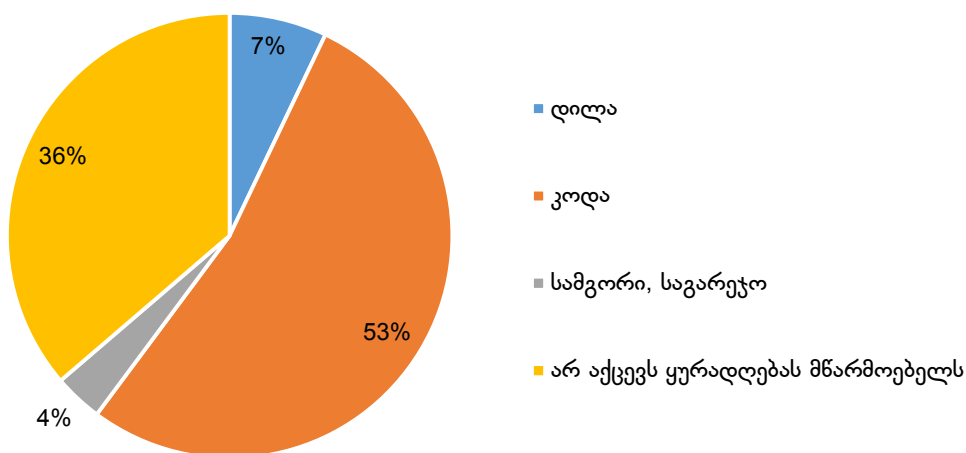
600 ლარის შემოსავლის მქონე ერთი ოჯახი (რომელშიც წევრთა რაოდენობა საშუალოდ 4,4-ია) თვის განმავლობაში 39 ცალ კვერცხს მოიხმარს.

დიაგრამა # 22. კვერცხის მოხმარების მაჩვენებელი

რესპოდენტთა 79 % ყიდულობს ქარხნული წარმოების კვერცხს, თუმცა მათი 36 %-ისათვის უცნობია მწარმოებელი კომპანიის ვინაობა.

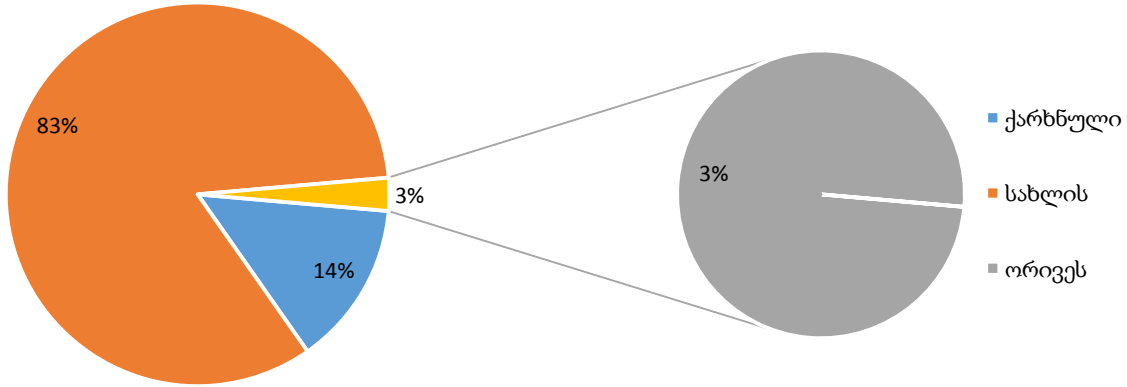
დიაგრამა # 23. კვერცხის მწარმოებელი კომპანიების ცნობადობა

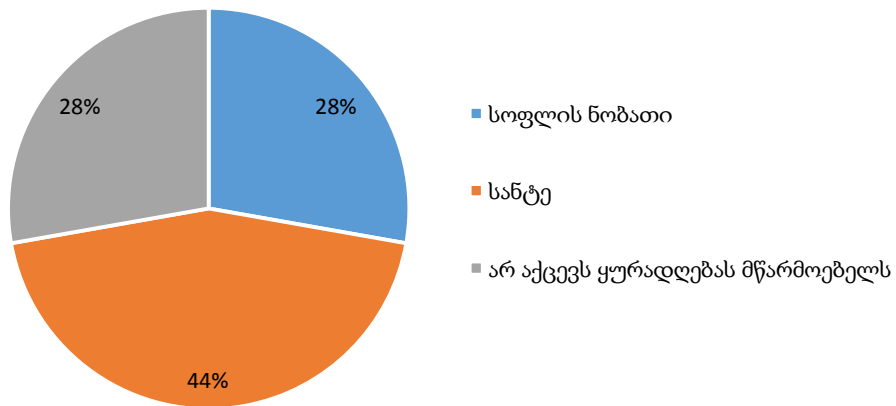
657 ლარის შემოსავლის მქონე ერთი ოჯახი (წევრთა რაოდენობა - 4,4 ადამიანი) თვის განმავლობაში 7 ლ. რბეს მოიხმარს;

დიაგრამა # 24. რბის მოხმარების მაჩვენებელი

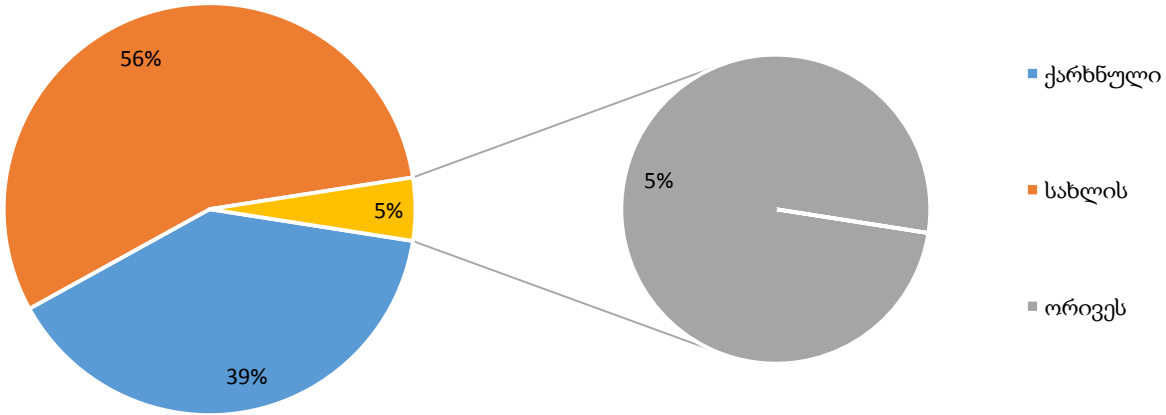
რესპოდენტთა 17 % ყიდულობს ქარხნული წარმოების კვერცხს, თუმცა მათი 28 %-ისათვის უცნობია მწარმოებელი კომპანიის ვინაობა.

დიაგრამა # 25. რბის მწარმოებელი კომპანიები

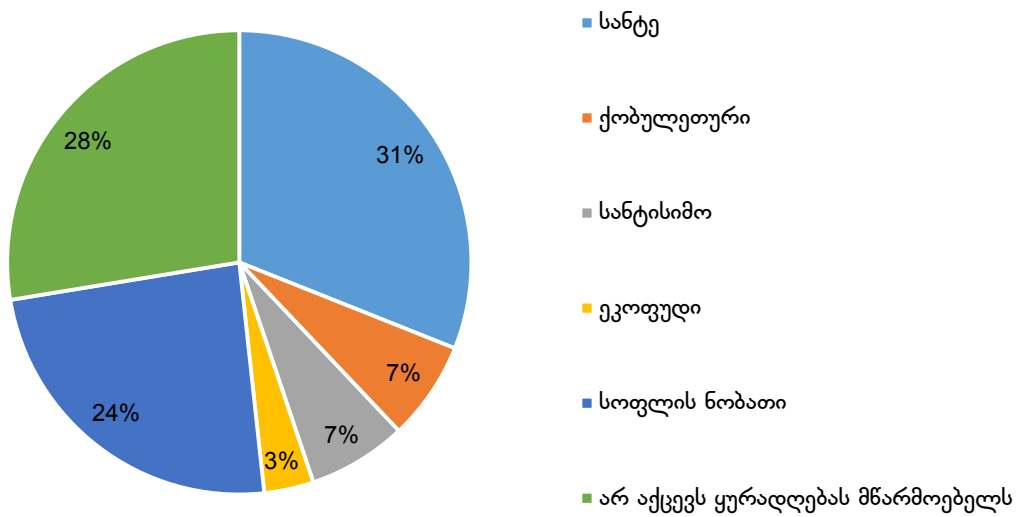
640 ლარის შემოსავლის მქონე 4,2 წევრიანი ოჯახი თვის განმავლობაში მოიხმარს 2,6 კგ ხაჭოს.

დიაგრამა # 26. ხაჭოს მოხმარების მაჩვენებლები

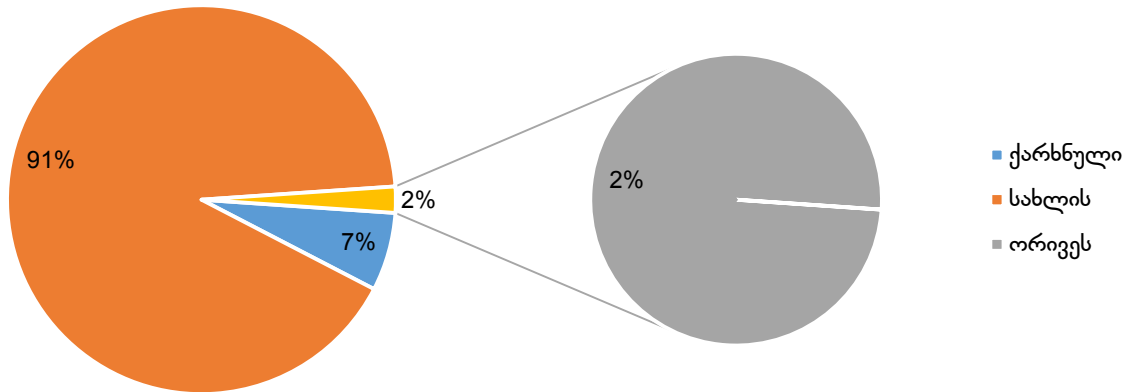
რესპოდენტთა 44 % ყიდულობს ქარხნული წარმოების კვერცხს, თუმცა მათი 28 %-ისათვის უცნობია მწარმოებელი კომპანიის ვინაობა.

დიაგრამა # 27. ხაჭოს მწარმოებელი კომპანიები

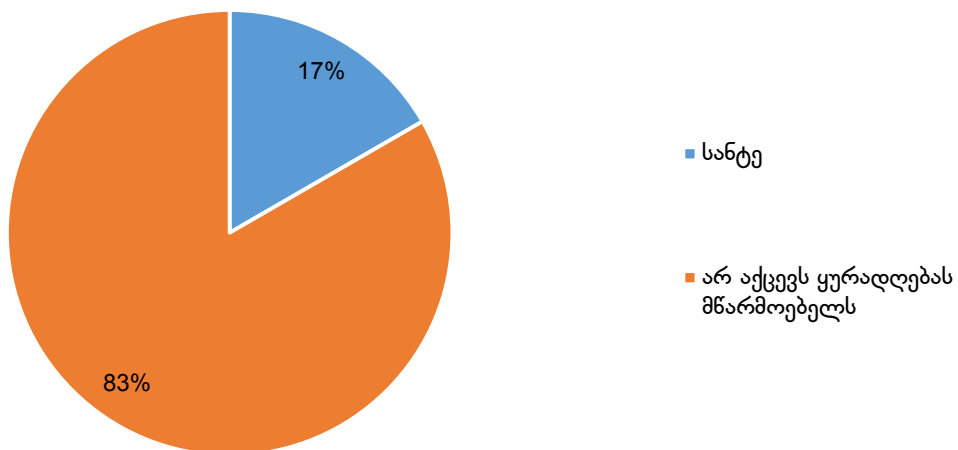
614 ლარის შემოსავლის მქონე 4,3 წევრიანი ოჯახი თვის განმავლობაში საშუალოდ 7,4 კგ ყველს მოიხმარს;

დიაგრამა # 28. ყველის მოხმარების მაჩვენებლები

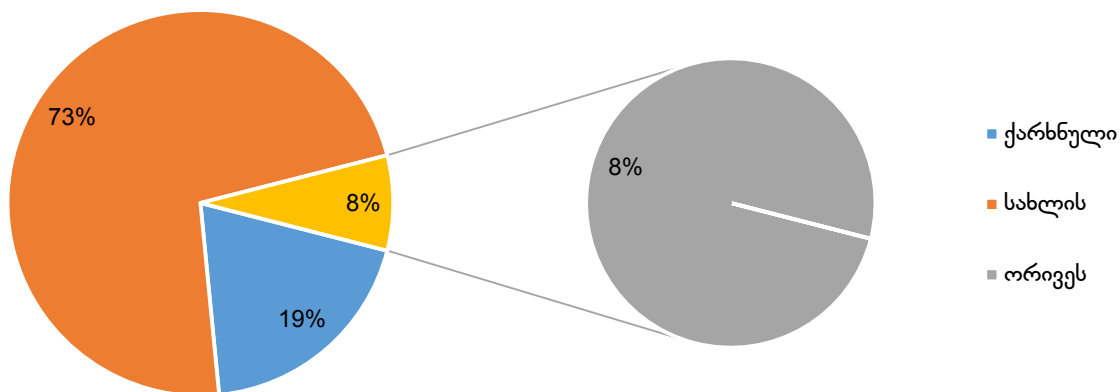
რესპოდენტთა 9 % ყიდულობს ქარხნული წარმოების კვერცხს, თუმცა მათი 83 %-ისათვის უცნობია მწარმოებელი კომპანიის ვინაობა.

დიაგრამა # 29. ყველის მწარმოებელი კომპანიები

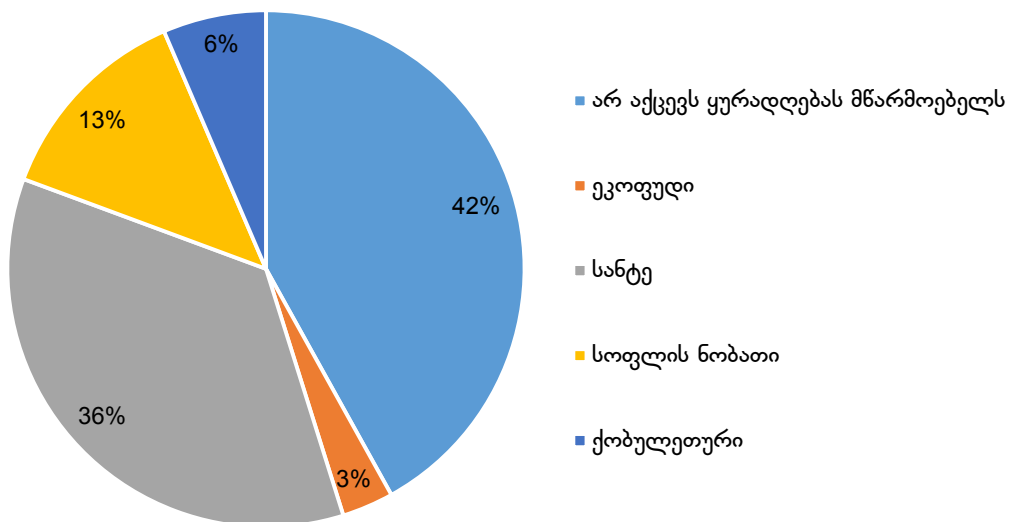
647 ლარის შემოსავლის მქონე 4,3 წევრიანი ოჯახი თვის განმავლობაში საშუალოდ 8 ლ. მაწონს მოიხმარს.

დიაგრამა # 30. მაწონის მოხმარება

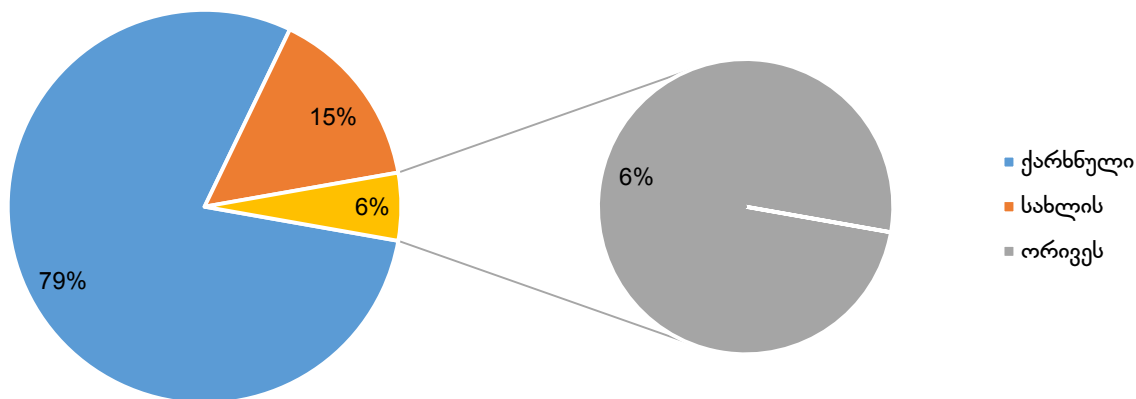
რესპოდენტთა 27 % ყიდულობს ქარხნული წარმოების კვერცხს, თუმცა მათი 42 %-ისათვის უცნობია მწარმოებელი კომპანიის ვინაობა.

დიაგრამა # 31. მაწონის მწარმოებელი კომპანიები

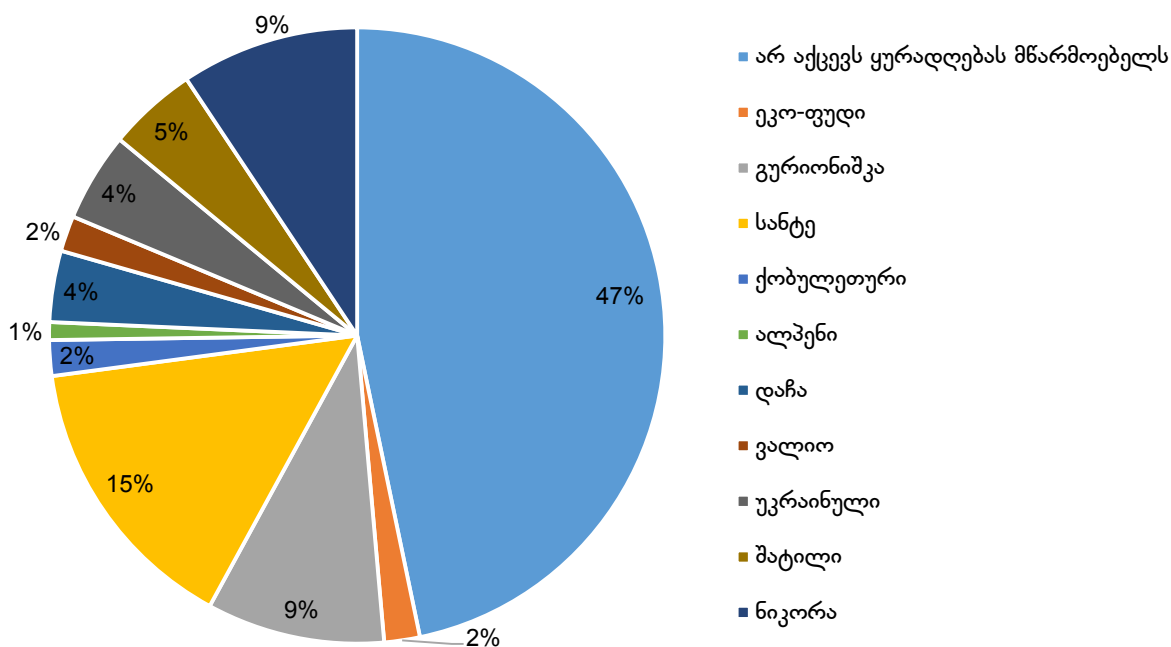
612 ლარის შემოსავლის მქონე 4,3 წევრიანი ოჯახი თვის განმავლობაში საშუალოდ მოიხმარს 4,5 კგ. კარაქს.

დიაგრამა # 32. კარაქის მოხმარება

რესპოდენტთა 85 % ყიდულობს ქარხნული წარმოების კვერცხს, თუმცა მათი 47 %-ისათვის უცნობია მწარმოებელი კომპანიის ვინაობა.

დიაგრამა # 33. კარაქის მწარმოებელი კომპანიები

ბოსტნეული კულტურები

საშუალოდ 590 ლარის შემოსავლის მქონე 4,2 წევრიანი ოჯახი თვის განმავლობაში საშუალოდ მოიხმარს 22,5 კგ. კარტოფილს.

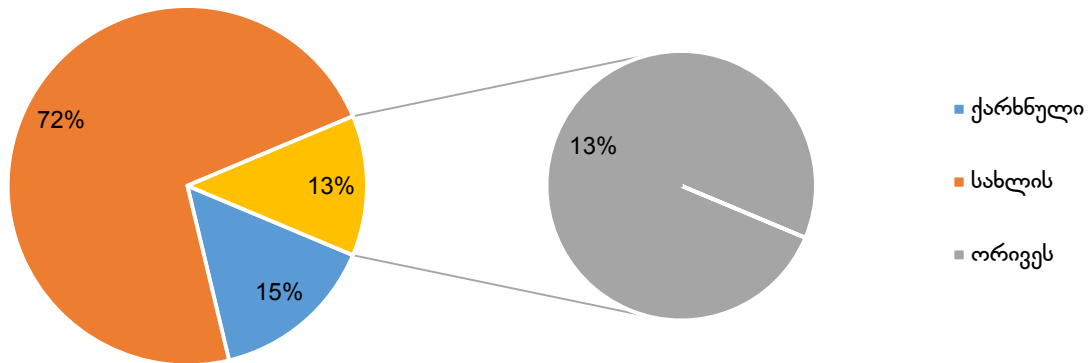
საშუალოდ 606 ლარის შემოსავლის მქონე 4,3 წევრიანი ოჯახი თვის განმავლობაში საშუალოდ მოიხმარს 5,7 კგ. კომბოსტოს.

საშუალოდ 606 ლარის შემოსავლის მქონე 4,2 წევრიანი ოჯახი თვის განმავლობაში საშუალოდ მოიხმარს 2,3 კგ. მწვანელს.

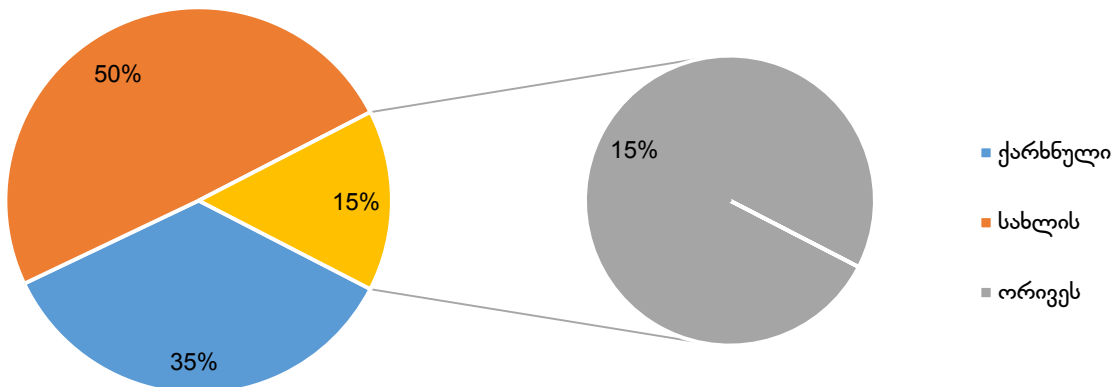
ხორცპროდუქტები

648 ლარის შემოსავლის მქონე 4,3 წევრიანი ოჯახი თვის განმავლობაში საშუალოდ 6,3 კგ. საქონლის ხორცს მოიხმარს. მათგან, ვინც ყიდულობს ქარხნულ ნაწარმს მხოლოდ 12,5 %-მა იცის მწარმოებლის ვინაობა.

დიაგრამა # 34. საქონლის ხორცის მოხმარების მაჩვენებლები

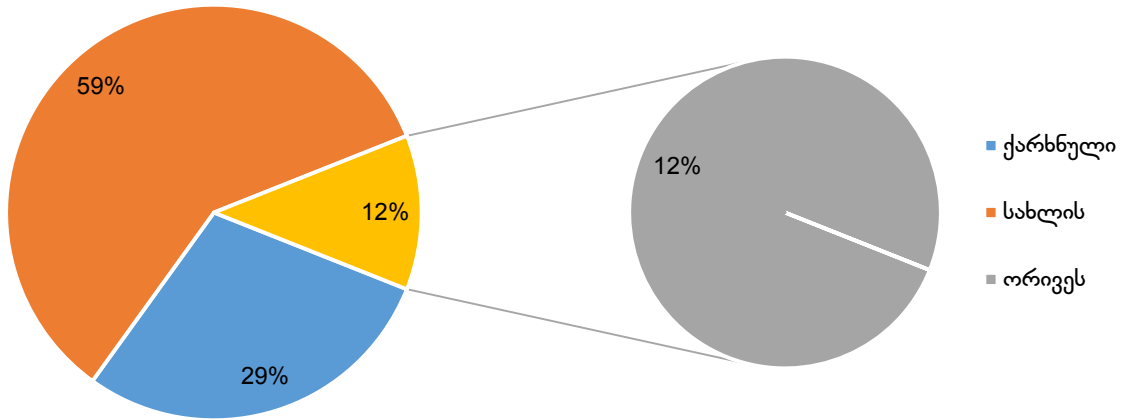

დიაგრამა # 35. ქათმის ხორცის მოხმარების მაჩვენებელი

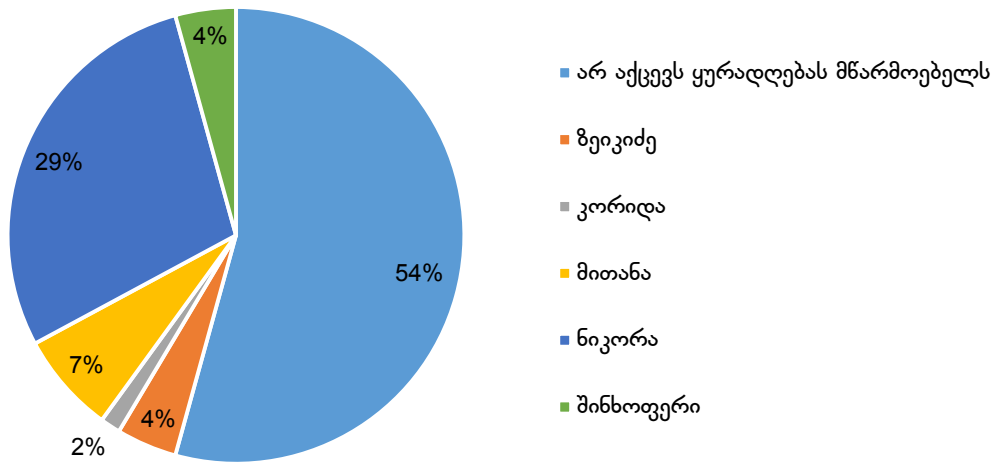
614 ლარის შემოსავლის მქონე 4,3 წევრიანი ოჯახი თვის განმავლობაში საშუალოდ 5,5 კგ. ქათმის ხორცს მოიხმარს. მათგან, ვინც ყიდულობს ქარხნულ ნაწარმს მხოლოდ 6 %-მა იცის მწარმოებლის ვინაობა.

დიაგრამა # 36. თევზის მოხმარების მაჩვენებელი

655 ლარის შემოსავლის მქონე 4,3 წევრიანი ოჯახი თვის განმავლობაში საშუალოდ 4 კგ. თევზს მოიხმარს. რაც შეეხება ქარხნული წარმოებას - თევზის მწარმოებელი კომპანიების ცნობადობა ნულის ტოლია.

დიაგრამა # 37. ძეხვეულის მწარმოებელი კომპანიები

საშუალოდ 636 ლარის შემოსავლის მქონე ერთი ოჯახი (რომელშიც წევრთა რაოდენობა საშუალოდ 4,3-ია) თვის განმავლობაში საშუალოდ მოიხმარს 4 კგ. ძეხვეულს.

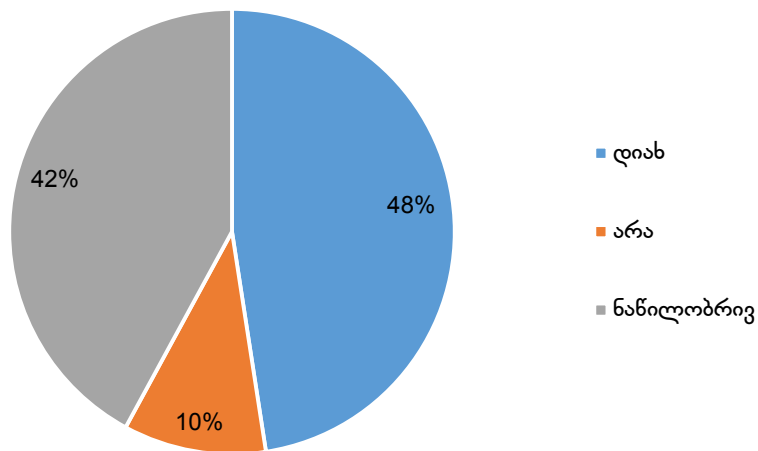
თაფლი

საშუალოდ 683 ლარის შემოსავლის მქონე ერთი ოჯახი (რომელშიც წევრთა რაოდენობა საშუალოდ 4,3-ია) თვის განმავლობაში საშუალოდ 1,5 კგ. თაფლს მოიხმარს. თაფლის 100%-ის შესყიდვა ხდება ადგილობრივი ფერმერებისგან.

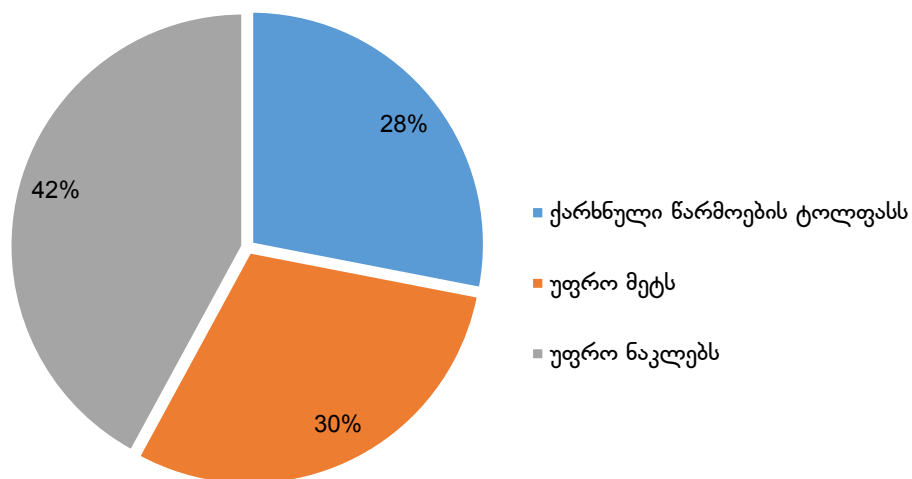
გამომდინარე იქედან, რომ მოსახლეობის დამოკიდებულება ქარხნული და საოჯახო პირობებში წარმოებულ პროდუქციაზე იდენტურია, მნიშვნელოვანია გაავარკვიოთ თუ როგორია მოსახლეობის მზადყოფნა ჩანაცვლოს ქარხნული წარმოების პროდუქტები ადგილობრივი ფერმერების მიერ დამზადებული პროდუქტებით. კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ მოსახლეობის უმრავლესობა მზად არის განახორციელოს ჩანაცვლება სრულად ან ნაწილობრივ მაინც. თუმცა აქვე ისიც უნდა აღინიშნოს,

რომ სხვა ფაქტორებთან ერთად აქაც ერთ-ერთ გადამწყვეტ ფაქტორს პროდუქტების ღირებულება შეადგენს.

დიაგრამა # 38. ქარხნული წარმოების პროდუქტების ჩანაცვლების მზადყოფნა ფერმერების მიერ წარმოებული პროდუქტებით

დიაგრამა # 39. რა ფასს გადაიხდით ფერმერების მიერ წარმოებულ პროდუქტებში

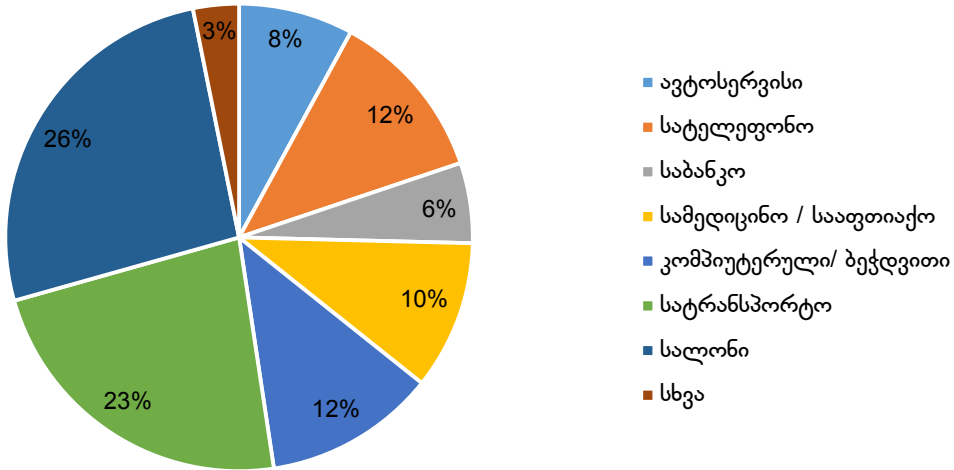
მუხედავად ნდობისა და სურვილის მაღალი ხარისხისა ჩანაცვლების კრიტერიუმად არსებულ შემთხვევაშიც უფრო დაბალი ფასი გვევლინება.

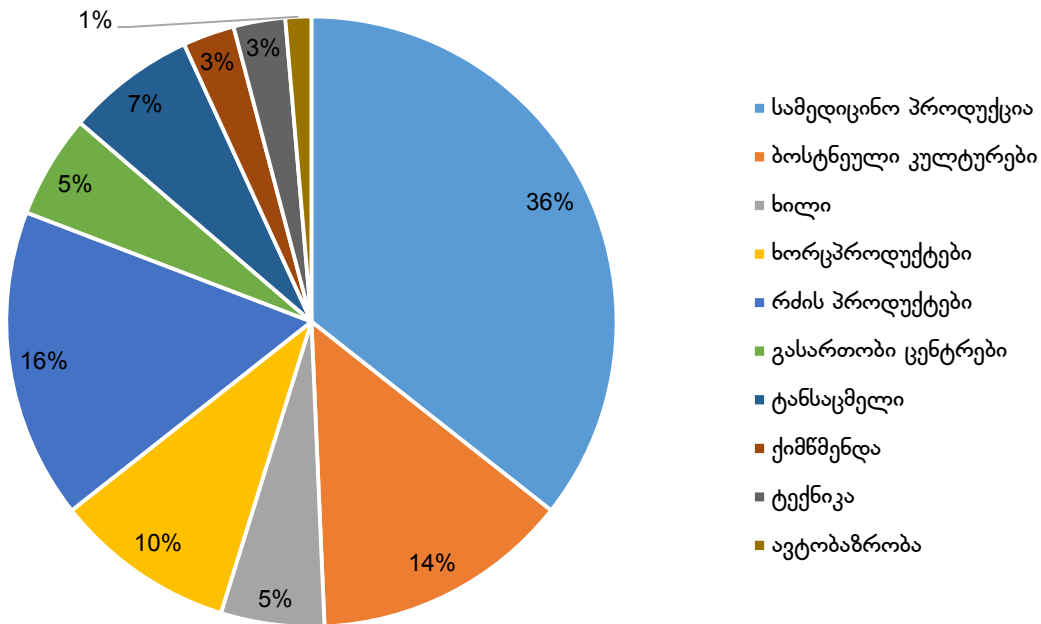
მომსახურების ბაზარი

საკვლევ საკითხს პირველადი მოხმარების პროდუქტებთან ერთად წარმოადგენს ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ბაზარზე გაწეული მომსახურება. მოცემულ განყოფილებაში მოყვანილია მონაცემები ყველაზე ხშირად გამოყენებადი სერვისების, დეფიციტური სერვისებისა და მათი გამომწვევი მიზეზების შესახებ.

დიაგრამა # 40. ყველაზე ხშირად გამოყენებადი სერვისები

დიაგრამა # 41. დეფიციტური პროდუქცია (საქონელი/მომსახურება)

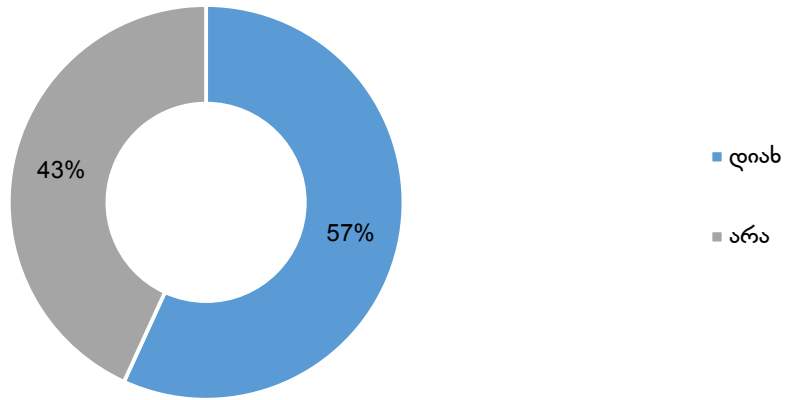

დეფიციტის გამომწვევ უმთავრეს მიზეზებად რესპოდენტთა აზრით გვევლინება ადგილობრივი წარმოების სიმცირე და მომწოდებლების ნაკლებობა.

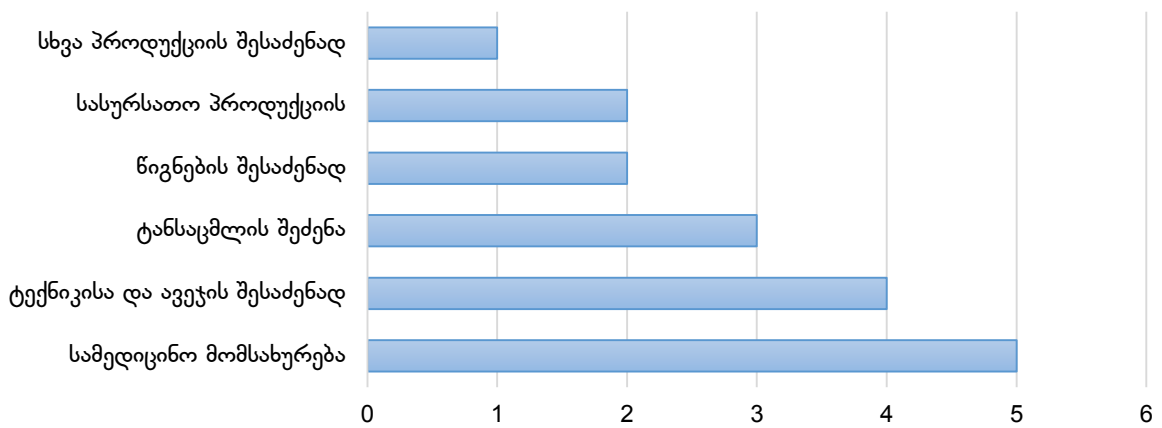
რესპოდენტთა 57 %-ს მოუწია რაიმე სახის პროდუქტის ან/და მომსახურების მისაღებად ქალაქიდან გასვლა (ძირითადად სხვა ქალაქში), რაც საკმაოდ მაღალი მაჩვენებელია ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ისეთი დასახლებებისათვის, რომელ ტერიტორიულ არეალშიც ჩატარდა კვლევა (თუმცა უნდა

ადინიშნოს, რომ დასახელებული სამედიცინო მომსახურება არის სპეციფიკური ხასიათის, რაც დიდ გადახრას გვადლევს შედეგებში).

დიაგრამა # 42. პროდუქციის შესაძენად სხვა ქალაქში წასვლის შემთხვევები

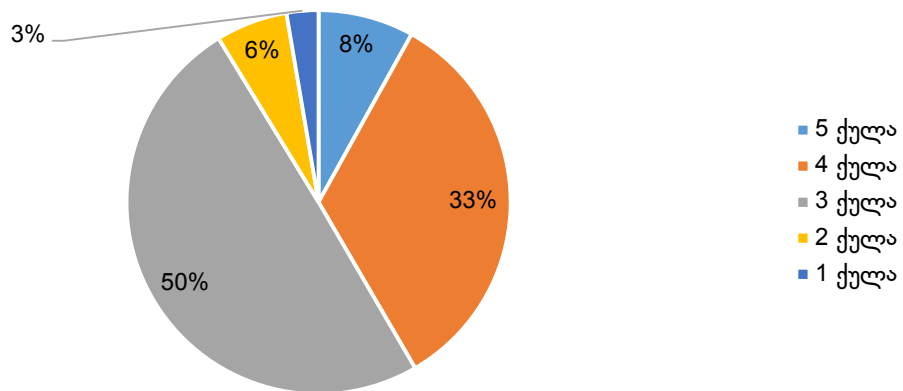

დიაგრამა # 43. რის შესაძენად მოგიწიათ ქალაქიდან გასვლა

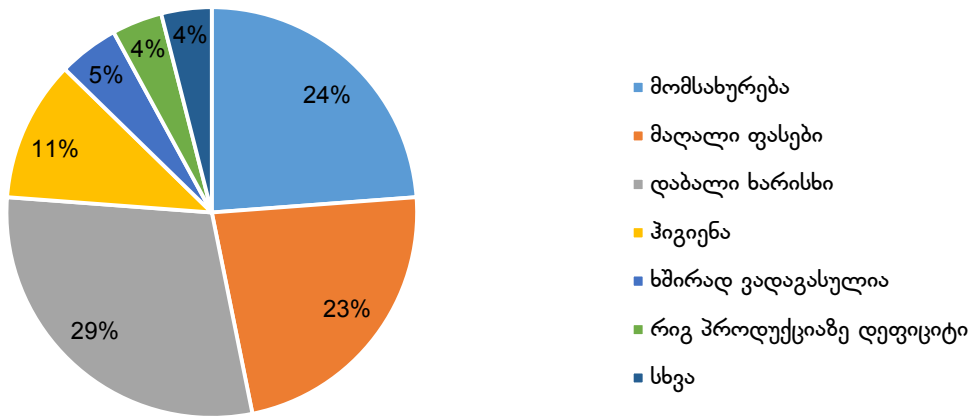
შემენილი პროდუქტებითა და მიღებული მომსახურებით რესპოდენტთა კმაყოფილების დონე 5 ბალიანი შეფასების სისტემიდან დაახლოებით 3,8 ქულაა.

დიაგრამა # 44. მომხმარებელთა კმაყოფილების დონე

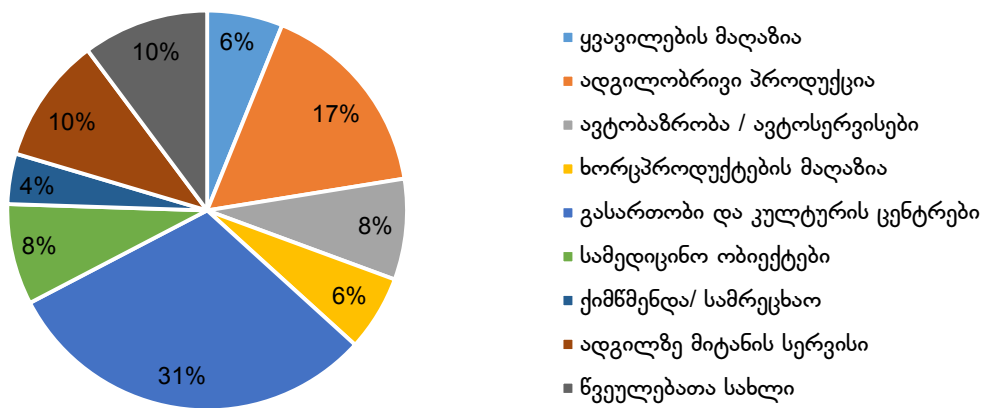
უკმაყოფილების გამომწვევ უმთავრეს მიზეზებად რესპოდენტთა მხრიდან სახელდება დაბალ ხარისხიანი პროდუქცია, მაღალი ფასები და მომსახურების დაბალი დონე.

დიაგრამა # 45. უკმაყოფილების გამომწვევი მიზეზები

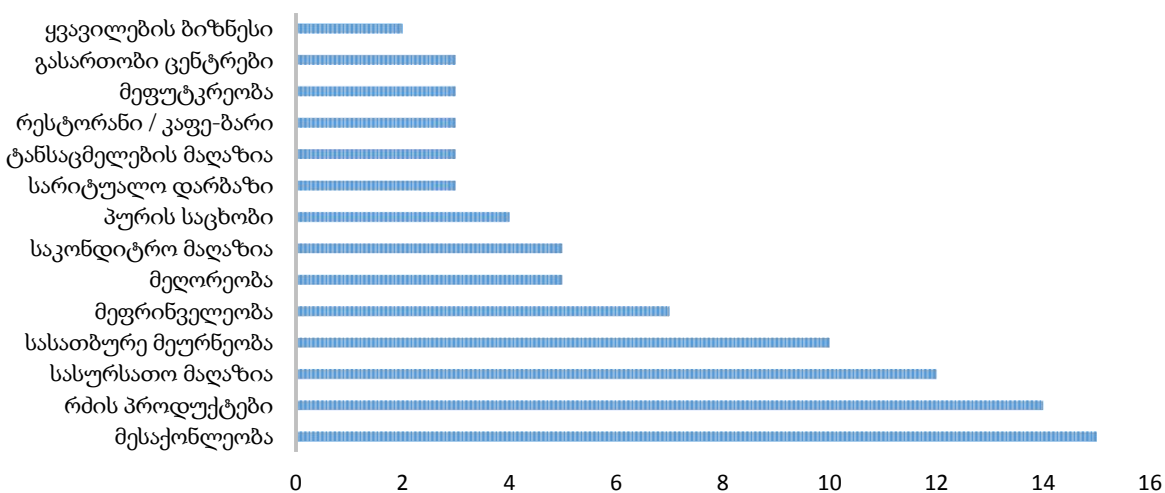

კვლევის მიზნიდან გამომდინარე მნიშვნელოვანი იყო დაგვედინა ის სავარაუდო პროდუქცია და მომსახურება რომლის არსებობასაც ისურვებდა მოსახლეობა და ასევე იმის გარკვევა, თუ რომელ სამეწარმეო საქმიანობას მიჰყოფდნენ ხელს საკმარისი ფინანსური რესურსების არსებობის შემთხვევაში.

დიაგრამა # 46. რის არსებობას ისურვებდით ქობულეთის ბაზარზე

დიაგრამა # 47. რომელი ბიზნესის დაწყებას ისურვებდნენ რესპოდენტები

დასკვნები და რეკომენდაციები

კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ადგილობრივი წარმოების პროდუქციაზე მოთხოვნა მზარდია. შესაბამისად, ფერმერებმა ბაზარზე შეღწევისა და პოზიციონირებისათვის უნდა გაითვალისწინონ რიგი მნიშვნელოვანი და სპეციფიკური საკითხები, კერძოდ კი, ის ფაქტი რომ, მომხმარებელთა მსყიდველობითი გადაწყვეტილების მიღებაზე უმთავრესად მოქმედებს ფასისმიერი ფაქტორი. შესაბამისად, ბაზარზე შეღწევისათვის აუცილებელია კონკურენტების ფასების განსაზღვრა და კონკურენტული ფასის დაწესება.

ზემოაღნიშნული საფასო ფაქტორის გარდა, მნიშვნელოვანია მომხმარებელთა ნდობის მოპოვება, რაც მიიღწევა ხარისხიანი პროდუქციის მიწოდებით, რაშიც მნიშვნელოვან წილს იკავებს პროდუქციის დამზადების ტექნოლოგიების სანიტარულ-ჰიგიენური ნორმების დაცულობის უზრუნველყოფა.

მომხმარებელთა უმრავლესობა სხვადასხვა სახის შესყიდვებს ხარისხისა და ფასის კონტროლის საშუალებით ახორციელებს მაშინ, როდესაც მას გააჩნია ფინანსური სახსრები; სხვა დანარჩენ შემთხვევაში კი უწევს პროდუქციის შესყიდვა იქ, სადაც პროდუქციას აძლევენ შემდგომი გადახდის პირობით (მიუხედავად ფასისა და ხარისხისა), ე.წ. „უბნის მაღაზიებში“, რისი გათვალისწინებაც აუცილებელია ნებისმიერ პროდუქციის რეალიზაციის დროს.

მიუხედავად საოჯახო პირობებში დამზადებული პროდუქციის ნატურალურობის მაღალი მაჩვენებლისა, მოთხოვნა მასზე ნაკლებია, რაც განპირობებულია მისი ვიზუალური სასაქონლო სახის არ არსებობით. შესაბამისად, თუ ფერმერები მოახდენენ მათ მიერ წარმოებული პროდუქციის შეფუთვის, მასზე ვარგისიანობის ვადისა და მწარმოებლის შესახებ ინფორმაციის დატანებას მნიშვნელოვნად გაიზრდება მოთხოვნა.

საინტერესოა პროდუქციის სახლში მიტანის სერვისისადმი მოსახლეობის დამოკიდებულებაც. იმ შემთხვევაში, თუ კი შეიქმნება ლოგისტიკის გამართული ქსელი შესაძლებელი იქნება რიგი პროდუქციის ჩანაცვლების უზრუნველყოფა. გამართული ლოგისტიკის ქვეშ იგულისხმება ხარისხიანი პროდუქციის სტაბილური, კალენდარული მიწოდება, რომელიც უზრუნველყოფილი იქნება დამატებითი მომსახურებით (საქონლის ტრანსპორტირება საჭირო სპეციალური სამაცივრო პირობებით, შემდგომი გადახდის პირობები).

გამომდინარე იქედან, რომ მომხმარებელთა კმაყოფილების დონე ბაზარზე არსებული სიტუაციით არც თუ ისე სახარბიელოა მაღალი ხარისხის პროდუქციის წარმოების შემთხვევაში, რომელსაც მოსახლეობისთვის მისაღები ფასიც ექნება, შესაძლებელია ქობულეთის ბაზარზე არათუ შეღწევა, ხანგრძლივი პერიოდით სტაბილური ადგილის დაკავებაც კი.

სამომხმარებლო ბაზრის კვლევის ანკეტა

კვლევის მიზანი:

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ბაზარზე არსებული თავისუფალი ნიშების გამოვლენა და შედგენის სტრატეგიების განსაზღვრა.

სახელი, გვარი: _____
საცხოვრებელი ადგილი: _____
პროფესია: _____
საკონტაქტო ტელეფონი: _____
ოჯახის წევრთა რაოდენობა _____ ოჯახის საშუალო თვიური შემოსავალი _____
დღეში საშუალოდ რა დროს უთმობთ სასურსათო პროდუქტების შესყიდვას: _____

1. ჩამოთვალეთ 5 ყველაზე ხშირად მოხმარებადი სასურსათო პროდუქტი:

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

2. სად უფრო ხშირად ყიდულობთ პირველადი მოხმარების პროდუქტებს?

☐ მაღაზიაში ____%	☐ ვყიდულობ ადგილზე ____%
☐ ბაზარში ____%	☐ სხვა _____%

3. რა ფაქტორები ახდენენ თქვენზე გავლენას პროდუქტების ყიდვის დროს?

☐ ხარისხი	☐ წარსული გამოცდილება
☐ ფასი	☐ პროდუქციის ცნობადობა
☐ მომსახურების მაღალი დონე	☐ შეფუთვა
☐ მეგობრის რჩევა	☐ სხვა _____

4. რამდენად ერთგული მომხმარებელი ხართ?

- მიჭირს სხვა მომწოდებელზე გადასვლა
- ვუერთგულებ მწარმოებელს სანამ ვენდობი
- ვეძებ საუკეთესოს და ხშირად სხვადასხვა პროდუქტს ვყიდულობ
- შეღავათიანი ფასების გამო ყოველთვის ერთი მწარმოებლისგან ვყიდულობ

სხვა _____

5. რომელი გირჩევნიათ:

- სახლში მიტანის სერვისი მაღაზიაში/ზაზარში პირადად ყიდვა

6. გისარგებლიათ თუ არა სახლში მიტანის სერვისით?

- კი არა

7. რომელი პროდუქტების შექმნას ისურვებდით ადგილზე მიტანით?

_____

8. რა მოგწონთ/არ მოგწონთ სახლში მიტანის სერვისში?

_____

9. სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების წარმოების რომელ ტიპს ანიჭებთ უპირატესობას:

- ქარხნული წარმოების საოჯახო წარმოების

10. დაასახელეთ თითოეულის უპირატესობა და ნაკლოვანება:

	უპირატესობა	ნაკლოვანება
ქარხნული წარმოების პროდუქტები		
სახლის პირობებში წარმოებული პროდუქტები		

11. სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის მოხმარების მაჩვენებელი

პროდუქტის დასახელება	რაოდენობა თვეში	ქარხნული წარმოების	სახლის პირობებში წარმოებული	რომელ კომპანიას ანიჭებთ უპირატესობას?	კონკურენტებთან შედარებით ფასი მაღალია, დაბალია, იდენტურია
კვერცხი					
რძის პროდუქტები					
1 რძე					
2 ხაჭო					
3 ყველი					

4	მაწონი					
5	კარაქი					
ბოსტნეული						
1	კარტოფილი					
2	კომბოსტო					
3	მწვანილი					
ხორცი						
1	საქონლის					
2	ქათმის					
3	თევზი					
4	ძეხვეული					
თაფლი						
სხვა						

12. პროდუქტებზე ფასის ცვლილების შემთხვევაში:

- შევიძენ იგივე პროდუქტს იგივე რაოდენობით
- შევიძენ იგივე პროდუქტს ნაკლები რაოდენობით
- შევიძენ შემცველ პროდუქტს

13. მოახდენთ თუ არა ქარხნული წარმოების პროდუქტების ჩანაცვლებას ადგილობრივი ფერმერების მიერ დამზადებული პროდუქტებით?

- კი
- არა
- ნაწილობრივ

14. რა ფასს გადაიხდით სახლის პირობებში წარმოებულ პროდუქტებში?

- იმავეს, რასაც ქარხნული წარმოების პროდუქტებში
- ცოტა უფრო მეტს
- ცოტა უფრო ნაკლებს

15. რომელი მომსახურებით სარგებლობთ ყველაზე ხშირად?

- _____
- _____
- _____
- _____

16. რომელ პროდუქტებზე/მომსახურებაზე არის დეფიციტი ქობულეთის მუნიციპალიტეტში

- _____
- _____
- _____
- _____

17. დაასახელეთ დეფიციტის გამომწვევი მიზეზები:

- _____
- _____
- _____
- _____

18. თუ გქონიათ შემთხვევა, როცა საჭიროებდით კონკრეტულ მომსახურებას/პროდუქტს და ამისთვის გიწევდათ სხვა ქალაქში წასვლა?

კი

არა

რომელი მომსახურება? _____

19. შესყიდული პროდუქტითა და მიღებული მომსახურებით კმაყოფილების დონე

1   2   3   4   5

---

20. უკმაყოფილების გამომწვევი მიზეზები:

_____

_____

21. ქობულეთის ბაზარზე რომელ პროდუქტის/მომსახურების არსებობას
ისურვებდით?

---

22. საკმარისი ფინანსური რესურსების არსებობის შემთხვევაში რომელი
პროდუქტის/მომსახურების მიწოდებას უზრუნველყოფდით?

გმადლობთ თანამშრომლობისათვის!